

9–րդ դասարան Հայաստանի աշխարհագրություն

68 ժամ 2աբ. 2 ժամ

Ժամ	Դաս	Թեմա՝ Հայաստան: Հայկական լեռնաշխարհ
նպատակը		• Ձեռք բերել գիտելիքներ Հայկական լեռնաշխարհի աշխարհագրական դիրքի, բնական պայմանների ու ռեսուրսների մասին
վերջնարդյունքները		• Համեմատել Հայկական լեռնաշխարհի և ՀՀ տարածքի մակերեսները: • Իմանալ Հայկական լեռնաշխարհի գործող հրաբուխները և մակերևույթի հիմնական գծերը: • Իմանալ գլխավոր լեռնագրական միավորները: • Թվարկել տարվա եղանակները և նշել առավելագույն և նվազագույն ջերմաստիճանները: • Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ խոշոր լճերն ու գետերը՝ ըստ ավազանների: • Բացատրել բուսականության և կենդանական աշխարհի տարածման առանձնահատկությունները: • Թվարկել հողերի տիպերը
1	1. Էջ3	Ներածություն
1	2. Էջ6	Հայաստանն աշխարհի քարտեզում: Մահմանները: Աշխարհագրական դիրքը
1	3. Էջ8	Երկրաբանական առանձնահատկությունները: Մակերևույթի հիմնական գծերը:
1	4. 16	Կլիմայական առանձնահատկությունները:
1	5. Էջ18	Ջրագրական ցանցը
1	6. Էջ22	Հողերը, բուսականությունը, կենդանական աշխարհը
		Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետություն
Նպատակը		Օանոթացնել՝ • ՀՀ աշխարհագրական դիրքի և վարչատարածքային կառուցվածքին • Տարածքային կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները:
Վերջնարդյունքները		Ներկայացնել ՀՀ աշխարհագրական դիրքի տարատեսակները Թվարկել ՀՀ-ի սահմանակից պետությունները Բացատրել ՀՀ պետական կառավարման ձևն ու վարչատարածքային կառուցվածքը, Թվարկել և ցույց տալ մարզերն ու մարզկենտրոնները:
1	7. Էջ27	Ընդհանուր ակնարկ: ՀՀ սահմանների ձևավորումը, աշխարհագրական դիրքը

1	8. Էջ30	Վարչատարածքային կառուցվածքը և տարածքային կառավարումը
		<u>Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության բնությունը</u>
Նպատակը		Ապահովել ՀՀ բնության օբյեկտների և երևույթների տարածական օրինաչափությունների և առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքների և վերլուծական հմտությունների ձևավորումը:
Վերջնարդյունքները		Վերլուծել ՀՀ ֆիզիկաաշխարհագրական հիմնական բնութագրիչների՝ օբյեկտներին, երևույթների ու գործընթացների ձևավորման և տեղաբաշխման առանձնահատկությունները:
1	9. Էջ34	<u>Երկրաբանական կառուցվածքը:Օգտակար հանածոները:</u>
1	10. Էջ39	<u>Մակերևույթը</u>
1	11. Էջ43	<u>Մակերևույթը(շարունակությունը)</u>
1	12. Էջ46	<u>Կլիմայի ընդհանուր բնութագիրը</u>
1	13. Էջ49	<u>Տարվա կլիմայական եղանակները:Կլիմայի վերընթաց գոտիականություն</u>
1	14. Էջ52	<u>ՋրագրությունըԳետերը</u>
1	15. Էջ56	<u>Ջրագրությունը:Լճերը:Սևանա լիճ</u>
1	16. Էջ60	<u>Հողային ծածկույթը</u>
1	17. Էջ63	<u>Բուսականություն: Կենդանական աշխարհը</u>
1	18. Էջ66	<u>Լանդշաֆտները: Վերընթաց գոտիականություն</u>
1	19. Էջ70	<u>Բնօգտագործման և բնապահպանության հիմնախնդիրները</u>
1	20. Էջ77	<u>Հատուկ պահպանվող տարածքները:ՀՀ Կարմիր գիրք</u>
1	21.	<u>Թեմայի ամփոփում</u>
1	22. Էջ78	<u>Հարցեր և առաջադրանքներ<<Հայկական լեռնաշխարհ և<<Հայաստանի հանրապետությունը>>բաժինների կրկնության համար</u>
		<u>Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության բնակչությունը</u>
Նպատակը		Ձևավորել գիտելիքներ ՀՀ բնակչության վերարտադրության կազմի,տեղաբաշխման և տարաբնակեցման օրինաչափությունների և առանձնահատկությունների վերաբերյալ

Վերջնարդյունքները	<p>Ներկայացնել և վերլուծել ՀՀ բնակչության թվի և դրա շարժընթացի, կազմի, տեղաբաշխման և տարաբնակեցման առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմայի նպատակին հասնելու համար սովորողը պետք է կարողանա՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բացատրել Հայաստանում բնակչության թվի շարժընթացի պատճառները՝ 19-րդ դարից մինչև մեր օրերը: 2. Վերլուծել ՀՀ բնակչության բնական և մեխանիկական շարժերի ցուցանիշների դինամիկան, վերարտադրության և ժողովրդագրական քաղաքականության առանձնահատկությունները, բնական աճի ցածր մակարդակը: 3. Ներկայացնել ՀՀ բնակչության ազգային, կրոնական և սեռատարիքային կազմի առանձնահատկությունները: 4. Թվարկել ՀՀ աշխատանքային ռեսուրսները բնութագրող որակական և քանակական ցուցանիշները, բացատրել տնտեսության զարգացման և աշխատանքային ռեսուրսների քանակի և որակի միջև առկա կապերը: 5. Գնահատել միգրացիայի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները ՀՀ-ում: 6. Ներկայացնել ՀՀ բնակչության տեղաբաշխման և տարաբնակեցման առանձնահատկությունները: 7. Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ քաղաքներն ըստ մարզերի: 		
1	23. Էջ80	Ընդհանուր ակնարկ:Թվաքանակի շարժընթացը	
1	24. Էջ83	Բնակչության թվի բնական և մեխանիկական շարժընթացը	
1	25. Էջ87	Բնակչության կազմը	
1	26. Էջ90	Աշխատանքային ռեսուրսները	
1	27. Էջ93	Բնակչության տեղաբաշխումը: Տարաբնակեցումը	
1	28. Էջ98	Խոշոր քաղաքները	
1	29. Էջ102	Մայրաքաղաք Երևան	
1	30. Էջ107	Հարցեր և առաջադրանքներ<<Հայաստանի Հանրապետության բնակչությունը>> բաժնի կրկնության համար	
1		Թեմատիկ գրավոր աշխատանք	
		Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը	
Նպատակները	Ձևավորել գիտելիքներ ՀՀ տնտեսության ճյուղային կառուցվածքի, զարգացման գործոնների և տարածական բաշխվածության վերաբերյալ:	Ձևագործ	

Վերջնարդյունքները	<p>Բացատրել և վերլուծել ՀՀ տնտեսության ճյուղային և տարածքային կառուցվածքի ու մասնագիտացման առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմայի նպատակին հասնելու համար սովորողը պետք է կարողանա Վերլուծել ՀՀ տնտեսության զարգացման բնական (բնառեսուրսային) նախադրյալներն ու առանձնահատկությունները:</p> <p>Բնորոշել ՀՀ արդյունաբերությունը, բացատրել ճյուղային կառուցվածքն ու տեղաբաշխման առանձնահատկությունները:</p> <p>Նկարագրել ՀՀ վառելիքաէներգետիկ համալիրը:</p> <p>Բացատրել հանքագործական արդյունաբերության զարգացման գործոնները, գնահատել հանքագործական արդյունաբերության նշանակությունը ՀՀ տնտեսական համակարգում:</p> <p>Բնորոշել վերամշակող արդյունաբերությունը, մեկնաբանել վերամշակող արդյունաբերության ճյուղերի զարգացման ներուժը:</p> <p>Բնութագրել ՀՀ հողային ֆոնդի կառուցվածքն ու բարելավման միջոցառումները:</p> <p>Թվարկել գյուղատնտեսական ճյուղերը, գնահատել դրանց Բացատրել սննդի արդյունաբերության ճյուղերի տեղաբաշխման առանձնահատկությունները:</p> <p>Բնութագրել ՀՀ տրանսպորտային ցանցի առանձնահատկությունները, նկարագրել տրանսպորտի հիմնական տեսակներն ու տրանսպորտային հանգույցները:</p> <p>Ներկայացնել ՀՀ տնտեսության ոչ արտադրական՝ սպասարկման ոլորտի կառուցվածքը :</p> <p>Բնորոշել Հայաստանի Հանրապետության տեղն ու դերը համաշխարհային տնտեսության համակարգում:</p> <p>Կիրառել ՀՀ արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և տրանսպորտի քարտեզները:</p>
1	31. Ընդհանուր բնութագիրը Էջ108
1	32. Էջ 112 ՀՀ արդյունաբերությունը:Ընդհանուր բնութագիրը:Ճյուղային կառուցվածքը
1	33. Էջ 116 Վառելիքաէներգետիկ համալիրը
1	34. Էջ 120 Մետալուրգիական արդյունաբերությունը
1	35. Էջ 123 Մեքենաշինությունը
1	36. Էջ 126 Քիմիական արդյունաբերությունը
1	37 Էջ 128 Թեթև արդյունաբերությանը
1	38 Էջ 131 Արդյունաբերության նորագույն ճյուղեր
1	39Էջ 134 Արդյունաբերության այլ ճյուղերը
1	40Էջ 137. ՀՀ գյուղատնտեսությունը:Ընդհանուր բնութագիրը
1	41Էջ 140 Հողային ֆոնդը:Գյուղատնտեսական հողաբարելավումը

Ժամ	Կետ	Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը
Նպատակը		<ul style="list-style-type: none"> Ձևավորել զիտելիքներ ՀՀ տնտեսության ճյուղային կառուցվածքի, զարգացման գործոնների տարածական բաշխվածության վերաբերյալ:
Վերջնարդյունքները		<ul style="list-style-type: none"> Ներկայացնել ՀՀ գյուղատնտեսության զարգացման նախադրյալները, ճյուղային կառուցվածքը, տարածքային տեղաբաշխումն ու մասնագիտացումը: Թվարկել արտահանման ներուժ ու նեցող գյուղատնտեսական ճյուղերը, գնահատել դրանց զարգացման հեռանկարները: ՀՀ տրանսպորտային ցանցի առանձնահատկությունները, նկարագրել տրանսպորտի հիմնական տեսակներն ու տրանսպորտային հանգույցները: Ներկայացնել ՀՀ տնտեսության ոչ արտադրական՝ սպասարկման ոլորտի կառուցվածքը, արդի դերն ու հեռանկարային նշանակությունը:
1	42էջ 144	Բուսաբուծությունը
1	43էջ 147	Անասնապահություն
1	44էջ 151	Գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակումը: Ագրոարդյունաբերական համալիրը
1		Գործնական աշխատանք
1	46էջ 155	ՀՀ տրանսպորտի ընդհանուր բնութագիրը
1	47էջ 158	Տրանսպորտի գլխավոր տեսակները
1	48էջ 162	Սպասարկման ոլորտ: Ընդհանուր բնութագիրը: Կրթության և գիտության ճյուղերը
1	49էջ 165	Մշակույթը, առողջապահությունը, առևտուրը և այլ ճյուղեր
1	50էջ 168	Զբոսաշրջություն
		Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչական մարզեր
Նպատակը		<ul style="list-style-type: none"> Ձևավորել զիտելիքներ Հայաստանի Հանրապետության վարչական մարզերի պատմաաշխարհագրական նկարագրի, բնության,

		բնական պայմանների և ռեսուրսների, բնակչության և տնտեսության վերաբերյալ:
Վերջնար- դյունքները		<ul style="list-style-type: none"> Ներկայացնել ՀՀ վարչական մարզերը, բնությունը (ռելիեֆ, կլիմա, ջրագրություն, կենսաբազմազանություն, վերընթաց գոտիականություն), բնակչության թիվը, դրա դինամիկան, կազմը, տեղաբաշխումն ու տարաբնակեցումը: քարտեզի վրա ցույց տալ վարչական մարզերը ու դրանց կենտրոնները:
1	52էջ 173	Արագածոտնի մարզ
1	53էջ 178	Արարատի մարզ: Արմավիրի մարզ
1	54էջ 184	Գեղարքունիքի մարզ
1	55էջ 189	Լոռու մարզ
1	56էջ 193	Կոտայքի մարզ
1		Թեմատիկ աշխատանք
1	57էջ 197	Շիրակի մարզ
1	58էջ 202	Սյունիքի մարզ
1	59էջ 208	Վայոց ձորի մարզ: Տավուշի մարզ
1		Գործնական աշխատանք
1	61էջ 216	ՀՀ-ն աշխատանքի միջազգային բաժանման համակարգում: Արտաքին տնտեսական կապերը
		Թեմա՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն
Նպատակ		<ul style="list-style-type: none"> Ձևավորել գիտելիքներ և Արցախի Հանրապետության պատմաաշխարհագրական նկարագրի, բնության, բնական պայմանների և ռեսուրսների, բնակչության և տնտեսության վերաբերյալ:
		<ul style="list-style-type: none"> Ներկայացնել Արցախի տարածքը և սահմանները, բնությունը (ռելիեֆ, կլիմա, ջրագրություն, կենսաբազմազանություն, վերընթաց գոտիականություն), բնակչության թիվը, դրա դինամիկան, կազմը, տեղաբաշխումն ու տարաբնակեցումը: քարտեզի վրա ցույց տալ վարչական շրջաններն ու դրանց կենտրոնները:

1	62էջ21 9	Հնդհանուր բնութագիրը: Սահմանները: Բնական պայմանները
1	63էջ22 4	Բնակչությունը
1	64է ջ22 8	Տնտեսություն
1	65է ջ23 2	Թեմայի ամփոփում
2 68ժ ամ		Կրկնություն

Թեմատիկ պլան

Հայաստանն աշխարհի քարտեզում: Սահմանները: Աշխարհագրական դիրք

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչպե՞ս է հնչում Հայաստան անունն աշխարհի տարբեր լեզուներով:
2. Ինչքա՞ն մակերես է զբաղեցնում Հայկական լեռնաշխարհը:
3. Ո՞րն է Հայկական լեռնաշխարհի բարձր գագաթը:
4. Ո՞ր լեռնային գոտում է գտնվում Հայկական լեռնաշխարհը:
5. Ո՞ր տարածաշրջանում է գտնվում Հայկական լեռնաշխարհը:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ Միջազգային տարածում ունի Armenia , կա նաև Արմանա, Սոմխեթի այլ անվանումներ :
 - ❖ Հայկական լեռնաշխարհի մակերեսը հասնում է մոտ 400հազ քառ.կմ :
 - ❖ Հայկական լեռնաշխարհի բարձր գագաթը Արարատն է ` 5165մ :
 - ❖ Հայկական լեռնաշխարհը գտնվում է Ալպ-Հիմալայան լեռնային գոտում:
 - ❖ Հայկական լեռնաշխարհը գտնվում է Հարավարևմտյան Ասիա տարածաշրջանում:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջինպահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Հայկական լեռնաշխարհը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Արարատ լեռը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Սև, Կասպից և Միջերկրական ծովերը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Ալպ-Հիմալայան լեռնային գոտին :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Հարավարևմտյան Ասիա տարածաշրջանը :

Թեմատիկ պլան

Երկրաբանական առանձնահատկությունները: Մակերևույթի հիմնական ձևերը: Կարգեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի գլխավոր լեռնաշղթաները, նշել երկուսը:
2. Որո՞նք են հայկական լեռնաշխարհի գործող հրաբուխները :
3. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի գլխավոր օգտակար հանածոները, նշել երկուսը:
4. Ներկայացնել Հայկական լեռնաշխարհի միջլեռնային գոգավորությունները:
5. Հայկական բարձրավանդակը լեռնագրական ի՞նչ միավորներից է կազմված:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի ծալքաբեկորավոր լեռնաշղթաներն են՝ Տավրոսը, Արևելապոնտական լեռները. Փոքր Կովկասյան լեռները, որպես եզրային լեռներ և Հայկական Պարը:
- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի գործող հրաբուխներն են Նեմրուֆն ու Թոնդրակը:
- ❖ Լեռնաշխարհը հարուստ է շինանյութերով՝ տուֆ, պեռլիտ, պեմզա, բազալտ, գրանիտ և մետաղներով՝ պղինձ, ոսկի, մոլիբդեն, երկաթ և այլն :
- ❖ Հայկական լեռնաշխարհում են գտնվում Ալաշկերտի, Երզնկայի, Կարնո, Խարբերդի, Բասենի , Արարատյան միջլեռնային գոգավորությունները:
- ❖ Հայկական բարձրավանդակը պայմանականորեն բաժանված է երեք լեռնագրական միավորի՝ Ներքին Տավրոսի լեռնային համակարգ, Հայկական հրաբխային բարձրավանդակ և միջլեռնային գոգավորություններ:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ծալքաբեկորավոր լեռնաշղթաները/առնվազն երկու/:
- ❖ Թվարկել Հայկական լեռնաշխարհում առավել տարածված օգտակար հանածոները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Նեմրուֆն ու Թոնդրակը:
- ❖ Թվարկել Հայկական բարձրավանդակի լեռնագրական միավորները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ միջլեռնային գոգավորությունները:

Թեմատիկ պլան

Կլիմայական առանձնահատկությունները

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր ջերմային և կլիմայական գոտիներում է գտնվում Հայական լեռնաշխարհը:

2. Որտե՞ղ են

դիտվել լեռնաշխարհի առավելագույն և նվազագույն ջերմաստիճանները:

3. Ի՞նչ օրինաչափությամբ է փոփոխվում տեղումների քանակը

4. Որո՞նք են լեռնաշխարհի կլիմա ձևավորվող գործոնները:

5. Լեռնաշխարհի կլիմայի վրա ի՞նչ ազդեցություն ունի ռելիեֆը:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ Հայական լեռնաշխարհը գտնվում է ջերմային՝ բարեխառն գոտու, կլիմայական՝ մերձարևադարձային գոտում:

- ❖ Նվազագույն ջերմաստիճանը դիտվում է Կարսի և Աշոցքի սարահարթում՝ -46°, իսկ առավելագույնը՝ Ուրմիա լճի մոտ՝ +46° :

- ❖ Տեղումների քանակը ավելանում է ըստ տեղանքի բարձրության և ըստ ծովից ունեցած հեռավորության:

- ❖ Լեռնաշխարհի կլիմայաստեղծ գործոններն են՝ աշխարհագրական դիրքը, ծովերից և օվկիանոսներից ունեցած հեռավորությունը, մակերևույթի լեռնային բնույթը, մթնոլորտի շրջանառությունը:

- ❖ Ըստ բարձրության մթնոլորտային ճնշումը և օդի ջերմաստիճանը նվազում է, իսկ տեղումների քանակը ավելանում է:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ մերձարևադարձային կլիմայական գոտին:

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Կարսի և Աշոցքի սարահարթերը և Սև ծովը:

- ❖ Ներկայացնել ամառվա և ձմեռվա ցերեկվա տևողությունը :

- ❖ Բացատրել ջերմաստիճանի նվազման օրինաչափությունը :

- ❖ Թվարկել լեռնաշխարհի կլիմայաստեղծ գոտիները:

Թեմատիկ պլան

Ջրագրական ցանցը

Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր ջրային ավազաններին են պատկանում Հայկական լեռնաշխարհի գետերը :

2. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի նշանավոր գետերը:

3. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի խոշոր լճերը :

4. Ինչպիսի՞ սնում ունեն Հայկական լեռնաշխարհի գետերը:

5. Ինչպե՞ս են դասակարգվում Հայկական լեռնաշխարհի լճերը ըստ ծագման: առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

❖ Հայկական լեռնաշխարհի գետերը պատկանում են Կասպից և Սև ծովերի, Պարսից ծոցի ավազաններին :

❖ Հայկական լեռնաշխարհի

նշանավոր գետերն են՝ Եփրատը, Տիգրիսը, Արաքսը(հայոց մայր գետ), Կուրը և Ճորոխը:

❖ Հայկական լեռնաշխարհի խոշոր լճերն են Ուրմիան , Վանը և Սևանը:

❖ Հայկական լեռնաշխարհի գետերը հիմնականում ունեն խառը սնում՝ անձրևային, ձնահալոցքային, ստորգետնյա:

❖ Լճերն ըստ ծագման լինում են տեկտոնական, տեկտոնահրաբխային, սառցադաշտային, հրաբխային, արգելափակման, խառնարանային:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

❖ Թվարկել , որ ջրային ավազաններին են պատկանում Հայկական լեռնաշխարհի գետերը:

❖ Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ Հայկական լեռնաշխարհի նշանավոր գետերը / առնվազն երկու/:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Վանա, Ուրմիա և Սևանա լճերը:

❖ Տարբերակել գետերը ըստ սնման ռեժիմի(բերել օրինակներ) :

❖ Թվարկել լճերը ըստ ծագման (բերել օրինակներ):

Թեմատիկ պլան

Հողերը, բուսականությունը, կենդանական աշխարհը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է ամենատարածված հողատիպը Հայկական լեռնաշխարհում :
2. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի ամենատարածված բուսատեսակները:
3. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի ամենատարածված կենդանատեսակները:
4. Որո՞նք են Հայկական լեռնաշխարհի վերընթաց լանդշաֆտային գոտիները:
5. Ի՞նչ գործոնների ազդեցությամբ է ձևավորվել Հայկական լեռնաշխարհի բուսական և կենդանական աշխարհը/բերել երկու օրինակ/:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի ամենատարածված հողատիպը՝ սևահողերն են:
- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի ամենատարածված բուսատեսակներն են՝ ցորեն, մասրենի, ուրց:
- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի ամենատարածված կենդանատեսակներ են՝ օձեր, գայլ, աղվես, լոր:
- ❖ Վերընթաց լանդշաֆտային գոտիներն են մերձարևադարձային, անապատակիսանապատային, լեռնատափաստանային, լեռնանտառային, մերձալպյան-ալպյան և ձյունամերձ:
- ❖ Հայկական լեռնաշխարհի բուսական և կենդանական աշխարհը ձևավորվել է բազմաթիվ գործոնների փոխազդեցության արդյունքում:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Տարբերել տարածված հողատիպերը Հայկական լեռնաշխարհում:
- ❖ Թվարկել մի քանի բուսատեսակ:
- ❖ Թվարկել մի քանի կենդանատեսակ
- ❖ Թվարկել Հայկական լեռնաշխարհի վերընթաց լանդշաֆտային գոտիները:
- ❖ Թվարկել բուսական և կենդանական աշխարհի ձևավորման գործոնները՝ /կովկասյան, իրանական, միջերկրածովյան մարզերի շփման գոտում գտնվելը /:

Թեմատիկ պլան

Ընդհանուրակնարկ ՀՀ սահմանների ձևավորումը, աշխարհագրական դիրքը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որքա՞ն է ՀՀ տարածքը :
2. Որքա՞ն է ՀՀ բնակչության թիվը :
- 3.** Որո՞նք են ՀՀ-ի հարևան պետությունները :
4. Ե՞րբ է ստեղծվել ՀՀ երրորդ հանրապետությունը:
5. Ո՞ր աշխարհագրական կոորդինատներում է գտնվում ՀՀ-ն և որքա՞ն է ամենաերկար ձգվածությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ ՀՀ տարածքը կազմում 29743 քառ. կմ:
- ❖ ՀՀ բնակչության թիվն է 2,963 հազ. մարդ :
- ❖ ՀՀ հարևան պետություններ են՝ Վրաստանը, Իրանը, Թուրքիան, Ադրբեջանը :
- ❖ Երրորդ հանրապետությունը ստեղծվել է 1991 թ. Սեպտեմբերի 21-ին :
- ❖ ՀՀ-ի տարածքն ընկած է հս.լ 38° 50'-41° 18' և արլ. ե. 43° 27'-46° 37' միջև: Ունի հյուսիս-արևմուտքից հարավ - արևելք՝ 360 կմ ձգվածություն:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ի տարածքը:
- ❖ Ներկայացնել ՀՀ-ի բնակչության թիվը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ հարևան պետությունները :
- ❖ Նշել Երրորդ հանրապետության տարթիվը :
- ❖ Նշել ՀՀ-ի տարածքն ու ձգվածությունը:

Թեմատիկ պլան

Վարչատարածքային կառուցվածքը և տարածքային կառավարումը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ վարչական միավորները :
2. Ո՞րն է ՀՀ -ի մայրաքաղաքը :
3. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ ներկայիս վարչատարածքային կառուցվածքը:
4. Որո՞նք են ՀՀ մարզերը և մարզկենտրոնները:
5. Որքա՞նք քաղաքային և գյուղական համայնքներ ունի ՀՀ-ն:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ ՀՀ վարչական միավորներն են՝ մարզերն ու համայնքները:
- ❖ ՀՀ մայրաքաղաքը:
- ❖ ՀՀ ներկայիս վարչատարածքային կառուցվածքը:
- ❖ ՀՀ-ի մարզերն ու մարզկենտրոնները:
- ❖ ՀՀ-ն ունի 49 քաղաքային և 866 գյուղական համայնքներ

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզերը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց Երևան քաղաքը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ իր բնակության մարզը և մարզկենտրոնը:
- ❖ Բացատրել իր համայնքում իրականացվող տեղական ինքնակառավարումը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ խոշոր քաղաքները:

Թեմատիկ պլան

Թեմա՝ Հայաստանի Հանրապետության բնությունը

Երկրաբանական կառուցվածքը: Օգտակար հանածոները:

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչու է ՀՀ տարածքը լեռնային:

2. Որո՞նք են օգտակար հանածոների գլխավոր հանքատեսակները :

3. Որո՞նք են ՀՀ-ում տարածվող հանքային ջրերի աղբյուրները:

4. Ո՞ր լեռնակազմության շնորհիվ է հանրապետության տարածքը թևակոխել ցամաքային զարգացման փուլ:

5. Թվարկել օգտակար հանածոների նշանավոր հանքավայրերն ու հանքատեսակները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ ՀՀ տարածքը գտնվում է երիտասարդ ալպիիմալայան գեոսինկլինալային գոտում :

- ❖ Մետաղային և ոչ մետաղային հանածոներ :

- ❖ Ջերմուկի, Արզնի, Դիլիջանի, Հանքավանի հանքային ջրերը :

- ❖ Հանրապետության տարածքը թևակոխել է ցամաքային զարգացման փուլ կայնոզոյան դարաշրջանի նեոգենի ժամանակաշրջանում, ալպյան լեռնակազմության ընթացքում:

- ❖ Ալավերդի և Կապան՝ պղնձահրաքարային, Քաջարան, Ագարակ, Թեղուտ՝ պղնձամոլիբդենային, Ախթալա, Շահումյան, Կապան՝ բազմամետաղներ, Հրազդան, Աբովյան, Սվարանց՝ երկաթաքար, Սոսք, Մեղրաձոր՝ ոսկի, ոչմետաղներից՝ շինանյութեր՝ պեմզա, Անիպեմզա, Արթիկ, Երևան՝ կերակրի աղ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Հայաստանի տեղը՝ Ալպ-Հիմալայան գեոսինկլինալային համակարգում:

- ❖ Թվարկել մետաղական օգտակար հանածոներ:

- ❖ Թվարկել ոչ մետաղական օգտակար հանածոներ :

- ❖ Թվարկել ՀՀ հանքային ջրերի աղբյուրները :

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ հանքավայրերը:

Թեմատիկ պլան

Մակերևույթը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է ՀՀ ամենաբարձր կետը:

2. Որտե՞ղ է գտնվում ՀՀ ամենացածր կետը:

3. Ո՞րն է ՀՀ ամենաերկար լեռնաշղթան :

4. Որքա՞ն է ՀՀ մակերևույթի միջին բարձրությունը, առավելագույն և նվազագույն բացարձակ բարձրությունների տարբերությունը:

5. Որո՞նք են ՀՀ լեռնագրական մարզերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ❖ Արագածի լեռնագագաթն է (4090 մ):
- ❖ ՀՀ տարածքի ամենացածր կետը Դեբեդ գետի հովիտն է՝ 375մ:
- ❖ Զանգեզուրի լեռնաշղթան ամենաերկարն է :
- ❖ ՀՀ միջին բարձրությունը 1800մ, հարաբերական բարձրությունը՝ $4090 - 375 = 3715$ մ:
- ❖ Հյուսիսային ծալքաբեկորավոր լեռնաշղթաների և միջլեռնային գոգավորությունների մարզ, հարավային ծալքաբեկորավոր լեռնաշղթաների և միջլեռնային գոգավորությունների մարզ, հրաբխային լեռավահանների և սարավանդների մարզ, միջինարաքսյան գոգավորության մարզ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Արագած լեռը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Դեբեդ գետը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Զանգեզուրի լեռնաշղթան :
- ❖ Հաշվել ՀՀ հարաբերական բարձրությունը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ լեռնագրական մարզերը:

Թեմատիկ պլան

Մակերևույթը(շարունակությունը)

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է ՀՀ-ում բարձրությամբ երկրորդ գագաթը:
2. Ո՞րն է ամենաընդարձակ հարթավայրը:
3. Որո՞նք են Սևանը եզրավորող լեռնաշղթաները:
4. Որո՞նք են ՀՀ հրաբխային լեռնավահաններն ու սարավանդները:
5. Ի՞նչ մասերի է բաժանվում Միջինարաքսյան գոգավորությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ երկրորդ գագաթը՝ Կապուտջուղն է՝ 3904 մ :
- ❖ Ամենաընդարձակ հարթավայրը Արարատյան դաշտն է :
- ❖ Սևանը եզրավորվում է Գեղամա և Վարդենիսի լեռնավահաններով, Արեգունու, Սևանի և Արևելյան Սևանի լեռնաշղթաներով:
- ❖ ՀՀ-ի լեռնավահաններն են՝ Արագածի, Ջավախքի, Եղնախաղի, Աշոցքի, Գեղամա, Վարդենիսի և Սյունիքի հրաբխային բարձրավանդակը:
- ❖ Բաժանվում է երկու մասի՝ Արարատյան և Նախիջևանի գոգավորությունների:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Կապուտջուղ գագաթը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ամենաընդարձակ հարթավայրը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Սևանը եզրավորող լեռնաշղթաները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ հրաբխային լեռնավահաններն ու սարավանդները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Արարատյան և Նախիջևանի գոգավորությունները:

Թեմատիկ պլան

Կլիմայի ընդհանուր բնութագիրը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր կլիմայական գոտում է գտնվում ՀՀ-ն:

2. Նշել

ՀՀ

այն

բնակավայրերը, որտեղ դիտվում է ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները:

3. Ե՞րբ են դիտվում առավելագույն տեղումները:

4. Որո՞նք են ՀՀ կլիմայաստեղծ գործոնները:

5. Ի՞նչ է ջերմաստիճանային շրջադասությունը(ինվերսիա):

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ գտնվում է մերձարևադարձային գոտու հյուսիսային լայնություններում :
- ❖ Ամենաբարձր ջերմաստիճանը գրանցվել է Մեդրիում, ամենացածրը՝ Պաղակն բնակավայրում:
- ❖ Առավելագույն տեղումները թափվում են մայիս-հունիս ամիսներին :
- ❖ ՀՀ կլիմայաստեղծ գործոններն են՝ արևադարձային տաք և չոր օդային զանգվածները, բարեխառն օդային զանգվածները, օդային զանգվածների արևմտյան հոսքը, մակերևույթի լեռնային բնույթը, օդի տեղական շրջապտույտը(գերիշխող լեռնահովտային քամիներ), Սև և Կասպից ծովերի ազդեցությունը:
- ❖ Ձմռանը զոգավորությունների հատակում կուտակվում է սառը և ծանր օդը, իսկ վերևում՝ համեմատաբար ավելի տաք ու թեթև օդը , որի արդյունքում ներքևում օդի ջերմաստիճանը ավելի ցածր է, քան վերևում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ի ամենաբարձր ջերմաստիճան ունեցող բնակավայրը՝ Մեդրին:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Աշոցքի սարահարթը կամ Արփի լիճը / Պաղակն բնակավայրը/:
- ❖ Թվարկել ՀՀ կլիմայի վրա ազդող գործոնները:
- ❖ Բացատրել ջերմաստիճանային շրջադասությունը(ինվերսիա):

Թեմատիկ պլան

Տարվա կլիմայական եղանակները: Կլիմայի վերընթաց գոտիականություն հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Տարվա ո՞ր եղանակներն են դիտվում ՀՀ-ում :
2. Որո՞նք են ՀՀ ամենատաք և ամենացուրտ ամիսները :
3. Որտե՞ղ են ՀՀ-ում թափվում ամենաշատ տեղումները :
4. Որո՞նք են ՀՀ կլիմայի վերընթաց 8 գոտիները:
5. Ո՞ր կլիմայական գոտու սահմանում է գտնվում ձեր բնակավայրը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ-ում դիտվում է տարվա չորս եղանակները:
- ❖ Ամենացուրտ ամիսը՝ հունվարն է, իսկ ամենատաք ամիսը՝ հուլիսն է:
- ❖ Ամենաշատ տեղումները թափվում են Արագածի գագաթին :
- ❖ ՀՀ-ում կլիմայի վերընթաց գոտիներն են՝ չոր մերձարևադարձային, չոր խիստ ցամաքային, չոր ցամաքային, չափավոր ցամաքային, չափավոր շոգ, բարեխառն լեռնային, ցուրտ լեռնային, ձյունամերձ լեռնային:
- ❖ Բնութագրելի բնակավայրի կլիման:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել ՀՀ-ում տարվա եղանակները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Արագած լեռը:
- ❖ Թվարկել ՀՀ-ում կլիմայի 8 գոտիները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ իր բնակավայրը:

Թեմատիկ պլան

Ջրագրությունը: Գետերը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ գլխավոր գետերը :

2. Ո՞ր գետն է սկիզբ առնում Սևանա լճից :

3. Ո՞րն է ՀՀ -ի ամենաերկար գետը:

4. Որո՞նք են ՀՀ գետերի հիմնական հատկանիշները:

5. Ո՞ր գետերի ազավազաններին են պատկանում ՀՀ գետերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

❖ Գլխավոր գետերն են՝ Ախուրյանը, Աղստևը, Արփան, Որոտանը, Դեբեդը:

❖ Սևանա լճից սկիզբ է առնում Հրազդան գետը:

❖ ՀՀ-ի ամենաերկար գետը Ախուրյանն է / 186 կմ/:

❖ ՀՀ գետերի հիմնական հատկանիշներն են՝ լեռնային, սահանքավոր, ունեն մեծ թեքություն, անկում, արագություն, նավարկելի չեն, ունեն էներգետիկ ռեսուրսներ, ոռոգչական նշանակություն, թույլ հանքայնացում, սնվում են ձնհալքի , անձրևային և ստորգետնյա ջրերով, ունեն անհավասարաչափ բաշխում:

❖ ՀՀ գետերը պատկանում են Արաքսի և Կուրի ավազաններին /76%-24%/ :

առարկայի կարողանա չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ի վերոհիշյալ գետերը :

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Հրազդան գետը:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Ախուրյան գետը:

❖ Բնութագրել ՀՀ գետերը:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Կուրի և Արաքսի ջրհավաք ավազանների ջրբաժան գիծը:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 1

Թեմատիկ պլան

Զբաղրությունը: Լճերը: Սևանայիճ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ տարածքի նշանավոր լճերը:

2. Ո՞րն է ՀՀ –ում ամենամեծ լիճը:

3. Ո՞րն է ՀՀ ամենամեծ ջրամբարը:

4. Ի՞նչ ծագման լճեր կան ՀՀ-ում:

5. Ի՞նչ նպատակով են օգտագործվում ՀՀ լճերը, ջրամբարները, արտեզյան ավազանները առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

❖ ՀՀ–ում նշանավոր լճերն են Արփի լիճը, Քարի լիճը, Պարզ լիճը:

❖ ՀՀ–ում ամենամեծը Սևանա լիճն է:

❖ ՀՀ–ում ամենամեծ ջրամբարը Ախուրյանն է:

❖ Ըստ ծագման լճերը լինում են՝ տեկտոնական, տեկտոնահրաբխային, սառցադաշտային, փլվածքային, խառնարանային:

❖ ՀՀ–ում քաղցրահամ ջրերը օգտագործվում են արդյունաբերական, էներգետիկ, ոռոգման, կենցաղային և ռեկրեացիոն նպատակներով:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ նշանավոր լճերը:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Սևանա լիճը:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Ախուրյանի ջրամբարը :

❖ Թվարկել լճերը ըստ ծագման:

❖ Նշել ՀՀ արտեզյան ավազանները և ջրամբարները:

Թեմատիկ պլան

Հողային ծածկույթը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր հողային տիպն է տարածված ՀՀ-ում :

2. Ո՞ր հողային տիպն է հումուսով հարուստ:

3. Ո՞րն է Ձեր բնակավայրում տարածված հողային տիպը:

4. Որո՞նք են ՀՀ հողերի բազմազանությանը նպաստող գործոնները:

5. Որո՞նք են ՀՀ հողերի տիպերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

❖ ՀՀ-ում տարածված հողային տիպը՝ սևահողերն են:

❖ Հումուսով հարուստ են սևահողերը :

❖ Ձեր բնակավայրի հողատիպը :

❖ Հողերի բազմազանության նպաստող գործոններն են տարաբնույթ ապարները, կլիմայական պայմանները, բուսականությունը, տեղանքի ռելիեֆը:

❖ Հողային տիպերն են՝ լեռնային գորշ կիսաանապատային, լեռնաշագանակագույն, լեռնային սևահողեր, լեռնաանտառային գորշ և դարչնագույն, մարգագետնատափաստանային, լեռնամարգագետնային:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

❖ Ցույց տալ սևահողերի տարածման շրջանները:

❖ Բնութագրել իր բնակավայրի հողային տիպը:

❖ Թվարկել հողերի բազմազանությանը նպաստող գործոնները:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ մեծ տարածում ունեցող հողերի տիպերը:

Թեմատիկ պլան

Բուսականությունը: Կենդանական աշխարհը
հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին
պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ բույսեր և կենդանիներ են հանդիպում մեր բնակավայրում :
2. Որո՞նք են ՀՀ ամենատարածված բուսատեսակները:
3. Որո՞նք են ՀՀ ամենատարածված կենդանատեսակները :
4. Ի՞նչ գործոններով է պայմանավորված ՀՀ բուսական և կենդանական տեսակների բազմազանությունը:
5. Որո՞նք են ՀՀ բուսականության վերընթաց գոտիները:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Հանդիպում են թռչուններ, կրծողներ, սողուններ և անտառային գիշատիչներ :
- ❖ Ամենատարածված բուսատեսակներից են՝ մասրենին, օշինդրը, հաճարենին, կաղնիին:
- ❖ Ամենատարածված կենդանատեսակներից են բեզոարյան այծը, հայական վայրի ոչխարը, իժը, կարիճը, աղվեսը, գայլը, արջը, վարազը և այլն:
- ❖ ՀՀ բուսական և կենդանական տեսակների բազմազանությունը պայմանավորված է նրա աշխարհագրական դիրքով /այն գտնվում է Կովկասյան և Արևելամիջերկրածովային բուսաբանական մարզերի շփման գոտում/ ինչպես նաև վերընթաց գոտիականությամբ:
- ❖ ՀՀ բուսականության վերընթաց գոտիներն են՝ անապատային և կիսաանապատային, լեռնային չորասեր(լեռնային ֆրիգանտիդ), լեռնատափաստանային, անտառային(հյուսիսարևելյան և հարավարևելյան), մերձալպյան և ալպյան:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել վայրի կենդանատեսակները :
- ❖ Տարբերակել բուսատեսակները :
- ❖ Թվարկել իր բնակավայրի կենդանատեսակներն ու բույսերը :
- ❖ Ներկայացնել ՀՀ բուսական և կենդանական տեսակների բազմազանության պատճառները:
- ❖ Թվարկել ՀՀ բուսականության վերընթաց գոտիները:

Թեմատիկ պլան

Լանդշաֆտները: Վերընթաց գոտիականություն
հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին
պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ է լանդշաֆտը:
2. Ո՞ր լանդշաֆտն էամենատարածվածըՀՀ-ում:
3. Ո՞րնէիրբնակավայրի լանդշաֆտը :
4. Որո՞նք են լանդշաֆտային գոտիականության առաջացման պատճառները:
5. Որո՞նք են վերընթաց լանդշաֆտային գոտիները :

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Լանդշաֆտը բնական տարածք է, որը ունի իրեն բնորոշ հողեր, բույսեր և կենդանական աշխարհ:
- ❖ ՀՀ ում տարածված է լեռնատափաստանային լանդշաֆտը:
- ❖ Ներկայացնել իր բնակավայրի լանդշաֆտը :
- ❖ Լանդշաֆտների գոտիականության առաջացման գլխավոր պատճառներն են՝ ջերմության և խոնավության փոփոխությունը ըստ բարձրության:
- ❖ Վերընթաց լանդշաֆտային գոտիներն են՝ անապատակիսաանապատային, կիսաանապատային, լեռնատափաստանային(չոր լեռնատափաստանային, սևահողային տափաստանային), լեռնանտառային, մերձալպյան ու ալպյան և ձյունամերձ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Բացատրել «լանդշաֆտ» հասկացությունը:
Քարտեզի վրա ցույց տալ լեռնատափաստանային լանդշաֆտի տարածման շրջանները :
- ❖
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ իր բնակավայրը :
- ❖ Հիմնավորել վերընթաց գոտիականության առաջացման պատճառները:
- ❖ Թվարկել լանդշաֆտային գոտիները:

Թեմատիկ պլան

Բնօգտագործման և բնապահպանության խնդիրները հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչպիսի՞ գործոնների ազդեցությամբ են առաջանում բնապահպանական խնդիրները:
2. Ինչու՞ է ՀՀ-ում կարևորվում անտառների պահպանությունը:
3. Որո՞նք են օդային ու ջրային ավազանների ու հողերի աղտոտման աղբյուրները:
4. Որո՞նք են ձեր բնակավայրի օդային, ջրային և հողերի աղտոտման աղբյուրները:
5. Ինչպե՞ս կարելի է պայքարել բնական միջավայրի աղտոտման դեմ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Բնապահպանական խնդիրներ առաջանում են մարդածին և բնածին գործոնների ազդեցությամբ:
- ❖ Անտառների շարունակվող կրճատումը առաջացնում է տարաբնույթ էկոլոգիական խնդիրներ:
- ❖ Օդային և ջրային ավազանները աղտոտող աղբյուրներն են ավտոմոբիլային տրանսպորտի արտանետումները, պղնձաձուլությա ն հոսքաջրերը, կենցաղային թափոնները :
- ❖ Նկարագրել մերբնակավայրի աղտոտման աղբյուրները:
- ❖ Նվազեցնել թափոնների քանակը, խոտհարքերի և արոտավայրերի արդյունավետ օգտագործումը, ավտոմոբիլային տրանսպորտի արտանետումների կրճատումը, հակահրդեհային կանոնների պահպանումը, երկրագործության մեջ ագրոտեխնիկայի ճիշտ կիրառումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ում անտառների տարածման վայրերը :
- ❖ Թվարկել օդային ու ջրային ավազանների ու հողերի աղտոտման աղբյուրները:
- ❖ Թվարկել մեր բնակավայրի աղտոտման աղբյուրները :
- ❖ Թվարկել ՀՀ-ում իրականացվող բնապահպանական միջոցառումները:

Թեմատիկ պլան

Հատուկ պահպանվող տարածքները: ՀՀ «Կարմիր գրքերը» հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Հատուկ պահպանվող տարածքների ի՞նչ տեսակներ գիտեք:
2. Ի՞նչ է արգելոցը
3. Ի՞նչ են իրենցից ներկայացնում «Կարմիր գրքերը»:
4. Որո՞նք են բնության հուշարձանները Հայաստանում:
5. Որո՞նք են ազգային պարկերը և արգելավայրերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ Հատուկ պահպանվող տարածքների տեսակներն են՝ արգելոցներ, արգելավայրեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձանները:
- ❖ Արգելոցը հատուկ պահպանվող տարածք է, որտեղ արգելվում է մարդու տնտեսական գործունեությունը :
- ❖ Կարմիր գրքերը տեղեկություններ են տալիս անհետացած և չհայտնաբերված վտանգի տակ գտնվող բուսատեսակների և կենդանատեսակների պահպանման մասին:
- ❖ ՀՀ Բնության հուշարձաններն են՝ ջրվեժները(Ջերմուկի, Շաքիի, Թոչկանի), քարանձավները(Մոզրովի, Մագիլի), Սատանի կամուրջը:
- ❖ ՀՀ Ազգային պարկերն են՝ Սևանի, Դիլիջանի, Արփի լճի, Արնիկ, իսկ արգելավայրերը 25-ից ավելի:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել ՀՀ հատուկ պահպանվող տարածքները:
- ❖ Թվարկել ոչնչացման վտանգի տակ գտնվող կենդանատեսակները :
- ❖ Թվարկել ՀՀ «Կարմիր գրքի» տեսակները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ թվարկված հուշարձանները:
- ❖ Թվարկել ազգային պարկերը:

Թեմայի ամփոփում

Հայաստանի Հանրապետության բնակչությունը

Թեմատիկ պլան

Ընդհանուր ակնարկ: Թվաքանակի շարժընթացը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որքա՞ն է ՀՀ բնակչության թվաքանակը:

2. Որքա՞ն է ՀՀ բնակչության միջին խտությունը:

3. Ըստ բնակչության թվաքանակի Հայաստանի Հանրապետությունը ինչպիսի՞ պետություն է համարվում:

4. Ինչպե՞ս է փոփոխվել ՀՀ բնակչության թիվը XIXդ.-XXդ. վերջ ընկած ժամանակահատվածում:

5. Ի՞նչ գործոններ են ազդել բնակչության թվի փոփոխության վրա:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ բնակչության թիվը կազմում է մոտ 3 մլն մարդ :

- ❖ ՀՀ բնակչության միջին խտությունը 105մարդ/ քառ.կմ :

- ❖ ՀՀ-ն դասվում է բնակչության թվով փոքր պետությունների շարքին:

- ❖ 1918թ. բնակչության թիվը մոտեցել է 1,3մլն.-ի, 1920-1989թթ բնակչության կայուն աճը վերականգնվել է 3,3մլն.-ի:

- ❖ Բնակչության թվի փոփոխության վրա ազդել են պատերազմները, համաճարակները, ներգաղթը, արտագաղթը, տնտեսության կայուն զարգացումը:

առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Նշել ՀՀ բնակչության թիվը:

- ❖ Նշել ՀՀ բնակչության միջին խտությունը:

- ❖ Նշել հայերի թվաքանակը աշխարհում:

- ❖ Ներկայացնել բնակչության թվի փոփոխությունները ստժամանակաշրջանների:

- ❖ Թվարկել ներգաղթի և արտագաղթի ուղղությունները, տնտեսության զարգացման ընդհանուր գործոնները:

Թեմատիկ պլան

Բնակչության թվի բնական և մեխանիկական շարժընթացը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր ցուցանիշն է պատկերացում տալիս Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ն թվի բնական շարժի մասին:

2. Որքա՞ն է ՀՀ ներկայիս բնական աճը և ի՞նչ ցուցանիշներով է այն ձևավորվում:

3. Մեխանիկական շարժի ի՞նչ տարատեսակներ գիտեք:

4. Որո՞նք են ՀՀ ուղղված ներգաղթի ալիքները :

5. ՀՀ բնակչության թվի աճի համար մոտակա տարիներին ինչպիսի՞ պայմաններ և նախադրյալներ են անհրաժեշտ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ բնակչության թվի փոփոխությունը կախված է բնական և մեխանիկական շարժերից :

- ❖ Ներկայիս բնական աճը 0,3-

0,5%, այն ձևավորվում է ծնվածների և մահացածների թվերի տարբերությամբ:

- ❖ Մեխանիկական շարժի տարատեսակներն են ներգաղթը և արտագաղթը:

- ❖ Ներգաղթի ալիքներն են՝ Վրաստանից (անհատներ, առանձին ընտանիքներ), Ադրբեջանից,

պետականորեն կազմակերպված զանգվածային հայրենադարձություն, **1988-1990** թթ Ադրբեջանից բռնի ներգաղթ Հայաստան:

- ❖ ՀՀ բնակչության աճի համար անհրաժեշտ պայմաններ կարող են հանդիսանալ՝ տնտեսության աճը, երկրի կայուն աճումը, աշխատատեղերի ստեղծումը, աղքատության վերացումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Տարբերել բնական և մեխանիկական շարժերը:

- ❖ Սահմանել բնական աճը:

- ❖ Բացատրել արտագաղթի պատճառները:

- ❖ Թվարկել ներգաղթի ուղղությունները:

- ❖ Թվարկել բնակչության թվի աճի նպաստող գործոնները:

Թեմատիկ պլան

Բնակչության կազմը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ըստ բնակչության ազգային կազմի ինչպիսի՞ երկիր է ՀՀ-ն:
2. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ բնակչության տարիքային կառուցվածքը:
3. Ինչպիսի՞ն է բնակչության կազմը ըստ բնակավայրերի տիպերի:
4. Ի՞նչ ազգային փոքրամասնություններ են բնակվում ՀՀ-ում:
5. Ի՞նչ կրոն են դավանում հայերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ ազգային կազմը միատարր է :
- ❖ Մեռային կազմում գերակշռում են կանայք:
Ըստ տարիքային խմբերի բաժանվում է՝ մինչ աշխատունակ/երեխաներ/, աշխատունակ/չափահասներ/ և հետաշխատունակ/թոշակային/ տարիք:
- ❖ Ըստ բնակավայրերի տիպի առանձնացվում են քաղաքներ և գյուղեր:
- ❖ Ազգային փոքրամասնություններից են՝ եզդիները/թվաքանակով երկրորդ ազգն է ՀՀ-ում/, ռուսները, ասորիները, հույները, ուկրաինացիները:
- ❖ Հայերը դավանում են քրիստոնեություն, Հայ Առաքելական եկեղեցու հետևորդներ են:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Ներկայացնել ՀՀ բնակչության տարիքային խմբերը:
- ❖ Նշել ՀՀ բնակչության սեռային կազմը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ խոշոր քաղաքները:
- ❖ Թվարկել ՀՀ-ում բնակվող ազգային փոքրամասնությունները և նրանց բնակեցման վայրերը:
- ❖ Ներկայացնել ՀՀ կրոնականությունը:

Թեմատիկ պլան

Աշխատանքային ռեսուրսները հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչ է աշխատանքային ռեսուրսը:
2. Ինչ է տնտեսապես ակտիվ բնակչությունը:
3. Որտե՞ղ են կենտրոնացված ՀՀ աշխատանքային ռեսուրսները:
4. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ բնակչության սոցիալական կազմը:
5. Ինչո՞վ է պայմանավորված աշխատանքային ռեսուրսների քանակը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Աշխատանքային ռեսուրսը բնակչության այն խումբն է, ովքեր իրենց մտավոր և ֆիզիկական կարողություններով ունակ են աշխատելու տնտեսության որևէ բնագավառում:
- ❖ Բնակչության այն խումբը , որն ունի սեփական եկամուտ կոչվում է տնտեսապես ակտիվ բնակչություն: Դրանք բոլոր աշխատողները և աշխատանք փնտրողներն են:
- ❖ ՀՀ աշխատանքային ռեսուրսները կենտրոնացված են հիմնականում Երևանում:
- ❖ Բնակչության սոցիալական խմբերն են՝ սեփականատերեր(պետական, մասնավոր, կոլեկտիվ), բանկիրներ, խոշոր ձեռնարկատերեր, ֆերմերներ, վարձու աշխատողներ և այլն:
- ❖ Աշխատանքային ռեսուրսների քանակը պայմանավորված է բնակչության ընդհանուր թվով, տարիքային կազմով:

Առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Տարբերակել ընդհանուր բնակչության մեջ աշխատունակ տարիքը:
- ❖ Տարբերակել թոշակային տարիքը՝ 63 տարեկան:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Երևանը:
- ❖ Թվարկել բնակչության սոցիալական խմբերը:
- ❖ Նշել աշխատանքային ռեսուրսների ցուցանիշը բնակչության ընդհանուր թվաքանակով:

Թեմատիկ պլան

Բնակչության տեղաբաշխումը: Տարաբնակեցումը հարցեր և առաջադրանքների առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր ցուցանիշն է ցույց տալիս բնակչության տեղաբաշխման պատկերը:

2. Բնակավայրերի ի՞նչ տեսակներ գիտեք:

3. Քանի՞ քաղաքային բնակավայր կա ՀՀ-ում:

4. Ինչպիսի՞ն է բնակչության տեղաբաշխումը ըստ վերը նթաց գոտիների:

5. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ գյուղական տարաբնակեցումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Բնակչության տեղաբաշխման պատկերը արտահայտվում է բնակչության միջին խտության ցուցանիշով:

- ❖ ՀՀ բնակավայրերի տեսակներն են քաղաքներն ու գյուղերը:

- ❖ ՀՀ –ում կա 49 քաղաքային բնակավայր:

- ❖ Ըստ բարձրության բնակչության թիվը նվազում է: Առանձնացվում են բնակչության տեղաբաշխման հինգ վերը նթաց գոտիներ: Առաջին գոտին մինչև 1000մ բարձրություններն են, որտեղ բնակվում են ՀՀ բնակչության կեսից ավելին: Երկրորդը՝ 1000-1500մ, 3-րդը՝ 1500-2000մ, 4–րդ և 5–րդ գոտիները 2500մ և ավելի:

- ❖ Լեռնային տարածքներին բնորոշ են գծային տարաբնակեցումը, իսկ հարթ տարածքներին բնորոշ են համատարած և ցրված տարաբնակեցումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ամենախիտ բնակեցված մարզերը՝ Արարատը և Արմավ իրը:

- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ամենանոսր բնակեցված մարզերը՝ Վայոց Ձորը և Սյուն իքը:

- ❖ Նշել իր բնակավայրի տիպը:

- ❖ Թվարկել բնակչության տեղաբաշխումը ըստ վերը նթաց գոտիների:

- ❖ Նշել ՀՀ քաղաքային բնակավայրերը:

Թեմատիկ պլան

Խոշոր քաղաքները

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է ՀՀ-ի միլիոնանոց քաղաքը:

2. Որո՞նք են ՀՀ խոշոր քաղաքները :

3. Որո՞նք են ՀՀ մարզային կենտրոնները:

4. Ըստ աշխարհագրական նշանակության(աշխատանքի աշխարհագրական բաժանում) ինչպիսի՞ քաղաքներ կան Հայաստանում :

5. Ինչպիսի՞ գործառույթային բնութագրեր ունեն Վանաձոր և Գյումրի քաղաքները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

❖ ՀՀ-ում միլիոնանոց քաղաքը Երևանն է:

❖ ՀՀ-ի խոշոր քաղաքներն են՝ Գյումրին, Վանաձորը, Վաղարշապատը, Կապանը, Հրազդանը:

❖ ՀՀ մարզկենտրոններն են՝ Արմավիրը, Գյումրին, Վանաձորը,

Իջևանը, Գավառը, Աշտարակը, Արարատը, Եղեգնաձորը, Կապանը և Հրազդանը:

❖ Ըստ աշխարհագրական նշանակության ՀՀ-ում քաղաքները լինում են համապետական, մարզային, տեղական նշանակության քաղաքներ :

Գյումրին արվեստի, արհեստի, սպորտի, մշակութային և տեքստիլ արդյունաբերության կենտրոն է: Համարվում է նաև երկաթուղային հանգույց:

Վանաձորը քիմիական արդյունաբերության կենտրոն է, ունի ջերմաէլեկտրակայաններ,

❖ առողջարանային և ռեկրեացիոն նշանակության կենտրոններ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Երևանը, Գյումրի, Վանաձոր քաղաքները:

❖ Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ խոշոր քաղաքները:

❖ Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ մարզերն ու մարզկենտրոնները:

❖ Թվարկել Հայաստանի աշխարհագրական նշանակության(աշխատանքի աշխարհագրական բաժանում) քաղաքները:

❖ Ներկայացնել Գյումրի և Վանաձոր քաղաքների գործառույթային նշանակությունը:

Թեմատիկ պլան

Մայրաքաղաք Երևան

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է ՀՀ համապետական կենտրոնը:

2. Ո՞վ է Երևանի գլխավոր հատակագծի հեղինակը:

3. Ի՞նչ գործառույթներ է կատարում Երևանը:

4. Որո՞նք են Երևանի գիտական, կրթական, ֆինանսական, մշակութային կենտրոնները /թվարկել մի քանիսը/:

5. Քանի՞ սն են Երևանի վարչական շրջանները /նշել մի քանիսը/:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ մայրաքաղաքը Երևանն է:
- ❖ Երևանի գլխավոր հատակագծի հեղինակը Ալեքսանդր Թամանյանն է:
- ❖ Երևանը կատարում է մի շարք քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, կրթական Ֆինանսական, գիտական գործառույթներ:
- ❖ Երևանի գիտակրթական և մշակութային կենտրոններից են՝ Գիտությունների ազգային ակադեմիան, Պետական համալսարանը, Կենտրոնական բանկը, Օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնը:
- ❖ Երևանի վարչական շրջանները 12 են՝ Կենտրոն, Արաբկիր, Ավան Առինջ, Էրեբունի, Դավիթաշեն, Նոր Նորք, Աջափնյակ, Ջեյթուն, Մալաթիա, Սեբաստիա, Նորք Մարաշ, Նուբարաշեն:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Նշել ՀՀ-ի համապետական կենտրոնը:
- ❖ Նշել Երևանի գլխավոր հատակագծի հեղինակի անունը :
- ❖ Թվարկել մի քանի կրթամշակութային կենտրոններ:
- ❖ Թվարկել Երևան քաղաքի գործառույթները:
- ❖ Թվարկել 12 վարչական շրջանները:

Թեմայի ամփոփում

Թեմատիկ պլան

ՀՀ տնտեսությունը :Ընդհանուր բնութագիրը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1.Որո՞նք են նախախորհրդային Հայաստանի տնտեսության մասնագիտացված ճյուղերը:

2.Ինչպիսի՞ երկիր է ՀՀ-ն տնտեսության կառուցվածքով:

3.Ո՞րն է ՀՀ տնտեսության առաջատար ճյուղը:

4.Որո՞նք են ՀՀ տնտեսության առանձնահատկությունները:

5.Ինչպիսի՞ ցուցանիշներ են օգտագործվում երկրների տնտեսական զարգացման մակարդակները որոշելու համար:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Նախախորհրդային Հայաստանը զարգացած էր պղնձաձուլությամբ, գինու–կոնյակի արտադրությամբ, բամբակագործությամբ և պտղաբուծությամբ:
- ❖ ՀՀ-ն տնտեսության կառուցվածքով ինդուստրիալ–ագրարային երկիր է:
- ❖ ՀՀ տնտեսության առաջատար ճյուղը արդյունաբերությունն է:
- ❖ ՀՀ տնտեսության առանձնահատկություններն են բազմաճուղայնությունը , էներգակիրների կախվածությունը արտաքին շուկայից և ներքին միջշրջանային տնտեսական կապերի առկայությունը:
- ❖ Երկրների տնտեսական զարգացման մակարդակը գնահատվում է բացարձակ /ՀՆԱ ծավալ,արդյունաբերության և գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքների և մատուցվող ծառայությունների ծավալներ/ և հարաբերական ցուցանիշներով /ՀՆԱ մեկ շնչի հաշվով/:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել նախախորհրդային Հայաստանի մասնագիտացված ճյուղերը:
- ❖ Ներկայացնել ՀՀ տնտեսության կառուցվածքը:
- ❖ Ներկայացնել ՀՀ տնտեսության առաջատար ճյուղը:
- ❖ Թվարկել տնտեսության զարգացման առանձնահատկությունները:
- ❖ Թվարկել երկրի տնտեսական զարգացման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները:

Թեմատիկ պլան

ՀՀ արդյունաբերությունը: Ընդհանուր բնութագիրը: Ճյուղային կառուցվածքը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Արդյունաբերության ո՞ր ճյուղերի ծավալն է մեծ արդյունաբերության ճյուղային ընդհանուր կառուցվածքում:

2. Որո՞նք են ՀՀ արդյունաբերական հանգույցները:

3. Ո՞ր բնական ռեսուրսների ներկրումից է կախված ՀՀ տնտեսական զարգացումը:

4. Ինչպիսի՞ն է արդյունաբերական կառուցվածքը ըստ վարչական մարզերի:

5. Որո՞նք են ՀՀ արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Արդյունաբերության ճյուղային ընդհանուր կառուցվածքում մեծ է հանքարդյունաբերության, սննդի արդյունաբերության բաժինները:
 - ❖ ՀՀ-ում ձևավորված են վեց արդյունաբերական հանգույցներ՝ Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի, Հրազդանի, Ալավերդու, Կապան-Քաջարանի:
 - ❖ ՀՀ տնտեսական զարգացումը կախված է բնական գազի, նավթամթերքների, կիսաֆաբրիկատների ներկրումից:
 - ❖ Ըստ վարչական մարզերի արդյունաբերության արտադրանքի ծավալի 40% բաժին է ընկնում Երևանին, իսկ Տավուշինը՝ 0,7%, 2-րդ տեղում՝ Սյունիքին՝ 17%:
 - ❖ ՀՀ արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերն են գունավոր մետալուրգիան, մեքենաշինությունը, շինանյութերի, ապակու-հախճապակու արտադրությունը, թեթև - սննդի արդյունաբերությունը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, էլեկտրաէներգետիկան:
- առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա
- ❖ Թվարկել արդյունաբերության ճյուղերը:
 - ❖ Թվարկել արդյունաբերական հանգույցները:
 - ❖ Թվարկել ներկրվող ապրանքատեսակները :
 - ❖ Ներկայացնել արդյունաբերական արտադրանքի ծավալն ըստ մարզերի:
 - ❖ Թվարկել ՀՀ արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերը:

Թեմատիկ պլան

Վառելիքաէներգետիկ համալիրը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ էլեկտրակայանների գլխավոր տեսակները :

2. ՀՀ էլեկտրաէներգիայի արտադրության կառուցվածքում էներգետիկայի ո՞ր ոլորտն է առաջատարը:

3. Ո՞ր է ՀՀ ատոմային էլեկտրակայանը :

4. Որո՞նք են ՀՀ այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրները:

5. Որո՞նք են ՀՀ առավել հզոր էլեկտրակայանները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ էլեկտրակայանների գլխավոր տեսակներն են՝ Ջէկ, Ջրէկ, Աէկ, Հողմային:
- ❖ ՀՀ էլեկտրաէներգիայի արտադրության կառուցվածքում առաջատարը ջերմային էներգետիկան է (Երևանի, Հրազդանի, Վանաձորի):
- ❖ ՀՀ ատոմային էլեկտրակայանը Մեծամորի ատոմակայանն է:
- ❖ ՀՀ-ում այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրներն են քամու, արևի, երկրի ընդերքի էներգիան:
- ❖ ՀՀ առավել հզոր էլեկտրակայաններն են Հրազդանի ջէկը, Մեծամորի աէկը, Երևանի ջէկը, Արգելի ջրէկը, Տաթևի ջրէկը, Շամբի ջրէկը, Քանաքառեի ջրէկը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել ՀՀ ավանդական էլեկտրակայանները:
- ❖ Թվարկել ՀՀ ջէկ-երը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ աէկի գտնվելու վայրը:
- ❖ Թվարկել ՀՀ այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրները:
- ❖ Թվարկել ՀՀ առավել հզոր էլեկտրակայանները:

Թեմատիկ պլան

Մետալուրգիական արդյունաբերությունը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչու է մետաղաձուլությունը Հայաստանում համարվում տնտեսության հին ճյուղ:

2. Ի՞նչ ենթաճյուղերից է բաղկացած ՀՀ մետալուրգիական համալիրը:

3. Որտե՞ղ են տեղաբաշխված են ՀՀ մետաղաձուլական գործարանները:

4. Ինչպիսի՞ն է արտադրական ցիկլուն իր սկուարդյունաբերության ենթաճյուղը ՀՀ-ում, և որտե՞ղ է այն վերամշակվում:

5. Էկոլոգիական ինչպիսի՞ թափոններ են առաջանում մետաղաձուլությունից: առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Ք.ա 4-րդ հազարամյակից ՀՀ-ում գրադվել են մետաղաձուլությամբ՝ ունենալով զգալի պաշարներ:
- ❖ ՀՀ մետալուրգիական համալիրը բաղկացած է՝ պղնձի, մոլիբդենի, ոսկու, ալյումինի և բազմամետաղների ենթաճյուղերից:
- ❖ ՀՀ մետաղաձուլական գործարանները գտնվում են կան Ալավերդիում, Ջանգեզուրում, Արարատում:
- ❖ Ոսկու արդյունաբերության ենթաճյուղը ունի լրիվ արտադրական ցիկլ և տեղաբաշխված է Մոտքի և Մեղրաձորի ոսկու հանքավայրերում: Հումքը վերամշակվում է Արարատի ոսկու կորզման ֆաբրիկայում:
- ❖ Հանքավայրերի մոտ առաջանում են պոչամբարներ, ինչպես նաև թունավոր գազերի արտանետումներ մթնոլորտ(ծծմբի երկօքսիդ), որից առաջանում են թթվային անձրևներ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Բացատրել Հայաստանում մետաղաձուլության հին ճյուղի առկայությունը :
- ❖ Թվարկել ՀՀ մետալուրգիական համալիրի ենթաճյուղերը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Ալավերդին, Ջանգեզուրը, Արարատը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ոսկու հանքավայրերը:
- ❖ Բացատրել էկոլոգիական գործոնների ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա:

Թեմատիկ պլան

Մեքենաշինությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ մեքենաշինության գլխավոր ճյուղերը :

2. Որո՞նք են ՀՀ-ում մեքենաշինության կենտրոնները :

3. Ո՞ր նախադրյալը կնպաստի մեքենաշինության հետագա զարգացմանը:

4. Ի՞նչ առանձնահատկություն ունի ՀՀ մեքենաշինության տեղաբաշխումը:

5. Ինչպիսի՞ն է ճյուղի վիճակը և արդի հիմնախնդիրները շուկայական տնտեսության զարգացման պայմաններում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ մեքենաշինության գլխավոր ճյուղերն են էլեկտրատեխնիկականը, հաստոցաշինականը, գործիքաշինականը, սարքաշինությունը, ռադիոէլեկտրանային արդյունաբերությունը:
- ❖ ՀՀ-ում մեքենաշինության կենտրոններն են Երևանը, Վանաձորը, Գյումրին, Հրազդանը:
- ❖ Մեքենաշինության հետագա զարգացմանը նպաստում են գիտատեխնիկական առաջընթացը, որակյալ աշխատանքային ռեսուրսները :
- ❖ Մեքենաշինությունը ունի ցրված տեղաբաշխում, հիմնական կենտրոններն են տեղաբաշխված են քաղաքային բնակավայրերը:
- ❖ Ճյուղի հետագա զարգացումը պահանջում է լուրջ կառուցվածքային վերափոխումներ, շուկայի պահանջները էլեկտրոնային հանվում են մի շարք հին արտադրատեսակներ, դրվում են նորերը, ինչպես նաև սպառման շուկայի ընդգրկումը, արտահանման ծավալի ավելացումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել ՀՀ մեքենաշինության ենթաճյուղերը:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ մեքենաշինության կենտրոնները:
- ❖ Նշել աշխատանքային ռեսուրսներով կենտրոնացված բնակավայրերը:
- ❖ Ներկայացնել մեքենաշինության տեղաբաշխումը:
- ❖ Բնութագրել մեքենաշինության արդի հիմնախնդիրները:

Թեմատիկ պլան

Քիմիական արդյունաբերությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1.Ի՞նչ ռեսուրսներ կան քիմիական արդյունաբերության զարգացման համար:

2.Ի՞նչ նախադրյալներ կան Հայաստանում քիմիական արդյունաբերության բազմակողմանի և արագ զարգացման համար:

3.Ի՞նչ արտադրատեսակներ է թողարկում քիմիական արդյունաբերությունը:

4.Որո՞նք են քիմիական արդյունաբերության ենթաճյուղերը:

5.Որո՞նք են քիմիական արդյունաբերության կենտրոնները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Քիմիական արդյունաբերության զարգացման համար հումք է հանդիսանում բնական կրաքարը, կերակրի աղը, գունավոր մետաղաձուլության ծծմբային թափոնները:
- ❖ Քիմիական արդյունաբերության զարգացման համար նախադրյալներ են հանդիսացել որակյալ քիմիկոս կադրերը, բնական գազի առկայությունը:
- ❖ Քիմիական արդյունաբերությունը թողարկում է սինթետիկ կաուչուկ, ազոտական պարարտանյութեր, ներկեր, լաքեր, դեղեր :
- ❖ Քիմիական արդյունաբերության ենթաճյուղերն են սինթետիկ կաուչուկի և այլ քիմիական միացությունների արտադրական համալիրը, ազոտային պարարտանյութերի և ազոտական այլ միացությունների համալիրը, գունավոր մետալուրգիայի արտադրական թափոնների օգտագործման համալիրը, քիմիական կենցաղային իրերի արտադրության համալիրը, փոքր քիմիան:
- ❖ Քիմիական արդյունաբերության կենտրոններն են Վանաձորը, Վաղարշապատը, Ալավերդին, Երևանը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել հանքավայրերը՝ Արարատը, Երևանի աղի հանքը:
- ❖ Նշել քիմիայի զարգացման հենքը:
- ❖ Թվարկել քիմիական արդյունաբերության արտադրատեսակները:
- ❖ Թվարկել քիմիական արդյունաբերության ենթաճյուղերը :
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ քիմիական արդյունաբերության կենտրոնները:

Թեմատիկ պլան

Թեթև արդյունաբերությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Հումքի ի՞նչ տեսակներն են օգտագործվում թեթև արդյունաբերության մեջ:

2. Որո՞նք են թեթև արդյունաբերության ենթաճյուղերը:

3. Որտե՞ղ է գտնվում ՀՀ գորգերի մեքենայացված արտադրությունը:

4. Ինչպիսի՞ տեղեր զբաղեցրել է թեթև արդյունաբերության ճյուղը խորհրդային տարիներին: Եվ ի՞նչ արտադրատեսակներ են թողարկվել:

5. Ինչպիսի՞ փոփոխություններ է կրել թեթև արդյունաբերությունը հետխորհրդային տարիներին:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

❖ Թեթև արդյունաբերության մեջ օգտագործվում

են՝ կաշի, բուրդ, բամբակ, մետաքս, որոնք հիմնականում ներկրվում են դրսից:

❖ Թեթև արդյունաբերության ենթաճյուղերն են տեքստիլ, տրիկոտաժի, կաշվի-կոշիկի, կարի, գորգերի արտադրությունը :

❖ ՀՀ գորգերի մեքենայացված արտադրությունը իրականացվում է Իջևանի գորգագործական կոմբինատում:

❖ Թեթև արդյունաբերությունը խորհրդային տարիներին Հայաստանի արդյունաբերական համալիրի երկրորդ ճյուղն էր: Տնտեսական ցուցանիշներով զիջում էր մեքենաշինությանը: Թեթև արդյունաբերական արտադրատեսակներն են՝ ներքնազգեստները, գուլպաները, կոշիկները, գորգերը:

❖ Ձեռնարկությունների մեծ մասը ապամոնտաժվել են, ջանքեր են ներդրվում ճյուղը վերականգնելու, արտադրանքը մրցունակ դարձնելու ուղղությամբ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

❖ Թվարկել թեթև արդյունաբերության հումքային բազան:

❖ Թվարկել թեթև արդյունաբերության ենթաճյուղերը :

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Իջևան քաղաքը:

❖ Նշել Խորհրդային տարիներին թեթև արդյունաբերության տեղն ու դերը տնտեսության մեջ, արտադրատեսակները:

❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ թեթև արդյունաբերական նախկին և ներկայկենտրոնները:

Թեմատիկ պլան

Արդյունաբերության նորագույն ճյուղերը
հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին
պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ արդյունաբերության նորագույն ճյուղերը:
2. Որո՞նք են արդյունաբերության
նորագույն ճյուղերի զարգացման նախադրյալները ՀՀ-ում:
3. Որո՞նք են արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի գործունեության հիմնական ուղղությունները:
4. Արդյունաբերության
նորագույն ճյուղերի ոլորտում հայտնի ի՞նչ արտադրատեսակներ գիտեք:
5. Ինչպիսի՞ արդյունքներ կարող է ապահովել նորագույն ճյուղերի զարգացումը ՀՀ-ում:
առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ արդյունաբերության նորագույն ճյուղերն են լազերային տեխնիկայի արտադրությունը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և այլն:
- ❖ ՀՀ-ում արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի զարգացման նախադրյալներն են կրթության և գիտության զարգացումը, ոչնյութատարևոչէներգատար , բայցգիտատարևորակյալաշխատանքպահանջողճյուղերիառկայությունը:
- ❖ Արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի գործունեության հիմնական ուղղություններն են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բնագավառը:
- ❖ Հայաստանի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ընկերությունների հիմնական մասնագիտացումներն են՝ կիսահաղորդիչների նախագծումը, ծրագրային ապահովման պատվերների իրականացումը, ֆինանսական ծրագրերի մշակումը, մուլտիմեդիա նախագծումը, ինտերնետային ծրագրավորումը, տեղեկատվական համակարգերի մշակումը և այլն:
- ❖ Կարող է ապահովել ՀՀ-ում տնտեսության հզորացումանը, նորաշխատատեղերի ստեղծմանը, բնակչության բարեկեցության բարձրացմանը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի կենտրոնները (Երևանը, Գյումրին, Աշտարակը):
- ❖ Թվարկել արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի զարգացման նախադրյալները:
- ❖ Թվարկել արդյունաբերության նորագույն ճյուղերը:
- ❖ Թվարկել ՀՀ ՏՏ ընկերությունների արտադրատեսակները:
- ❖ Վերլուծել ՀՀ-ում արդյունաբերության նորագույն ճյուղերի զարգացման կարևորությունը:

Թեմատիկ պլան

Արդյունաբերության այլ ճյուղերը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ արդյունաբերության օժանդակ և տեղական նշանակության ճյուղերը:
2. Որո՞նք են շինանյութերի արդյունաբերության ենթաճյուղերը :
3. Որո՞նք են ապակու և հախճապակու արտադրատեսակները :
4. Որո՞նք են ՀՀ փայտամշակման արդյունաբերության բնորոշ գծերը:
5. Ի՞նչ գործոններ է նպաստել թանկարժեք քարերի և ոսկերչական իրերի արտադրությունը ՀՀ-ում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ –ում օժանդակ և տեղական նշանակության ճյուղերն են՝ շինանյութերի, ապակու և հախճապակու, փայտամշակման արդյունաբերությունը:
- ❖ ՀՀ–ում շինանյութերի արդյունաբերության ենթաճյուղերն են՝ բնական շինանյութերի արտադրությունը, կապակցող և մածող նյութերի, բետոնի ու երկաթ–բետոնե իրերի արտադրությունը:
- ❖ ՀՀ–ում ապակու և հախճապակու արտադրատեսակներն են՝ շշեր, ապակե տարաներ, հաղճապակի, ճենապակի, բյուրեղապակի, էլեկտրաջահեր, կենցաղային օգտագործման իրեր :
- ❖ ՀՀ-ում առկա են փայտանյութի տեխնիկական մշակման արտադրական ձեռնարկությունները, բացակայում են փայտաքիմիական և ցելյուլոզի-թղթի արտադրությունները՝ անտառածածկ տարածքների սակավության պատճառով:
- ❖ ՀՀ-ում թանկարժեք քարերի և ոսկերչական իրերի արտադրությանը նպաստել է ոսկու հանքավայրերի և որակյալ ոսկերիչ արհեստավորների առկայությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել ՀՀ արդյունաբերության օժանդակ և տեղական նշանակության ենթաճյուղերը :
- ❖ Թվարկել շինանյութերի արդյունաբերության ենթաճյուղերը :
- ❖ Թվարկել ապակու և հախճապակու արդյունաբերության արտադրատեսակները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ փայտամշակման արդյունաբերության կենտրոնները՝ Իջևանը, Ալավերդին, Դիլիջանը:
- ❖ Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ թանկարժեք քարերի և ոսկերչական իրերի արտադրական կենտրոնները՝ Երևանը, Նոր Հաճն:

Թեմատիկ պլան

Գյուղատնտեսության ընդհանուր բնութագիրը
հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին
պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ ենթաճյուղերից է կազմված գյուղատնտեսությունը:
2. ՀՀ գյուղատնտեսության ճյուղային կառուցվածքում ո՞ր ենթաճյուղի տեսակարար կշիռն է մեծ:
3. Քանի՞ մշակաբույս է մշակվում ըստ ՀՀ բնակլիմայական պայմանների :
4. Ո՞ր ճյուղերն ունեն արտահանման նշանակություն:
5. Ո՞ր ճյուղերն ունեն տեղական նշանակություն:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ ՀՀ գյուղատնտեսությունը կազմված է բուսաբուծությունից և անասնապահությունից
- ❖ ՀՀ գյուղատնտեսության ճյուղային կառուցվածքում մեծ է բուսաբուծության տեսակարար կշիռը:
- ❖ ՀՀ բնակլիմայական պայմաններում կարելի է մշակել շուրջ 100 մշակաբույս /աշխարհում մշակաբույսերի թիվը 1600 է/:
- ❖ ՀՀ-ում արտահանման նշանակություն ունեն խաղողագործությունը, պտղաբուծությունը, հարավային բանջարաբուծությունը և ծխախոտագործությունը:
- ❖ ՀՀ-ում տեղական նշանակություն ունեն հացահատիկի, կերաբույսերի և կարտոֆիլի մշակությունը, ինչպես նաև անասնապահությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար
սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Թվարկել գյուղատնտեսության ենթաճյուղերը:
- ❖ Ներկայացնել բուսաբուծության ենթաճյուղերը:
- ❖ Ներկայացնել ըստ բնակլիմայական պայմանների մշակվող հիմնական մշակաբույսերը:
- ❖ Թվարկել արտահանման նշանակության ապրանքատեսակները:
- ❖ Թվարկել տեղական նշանակության ապրանքատեսակները:

Թեմատիկ պլան

Հողային ֆոնդը: Գյուղատնտեսական հողաբարելավումը հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ է հողաբարելավումը :
2. Որո՞նք են Հայաստանում հողերի հողաբարելավման հիմնական տեսակները:
3. Ինչ կառուցվածքային բաղադրիչներ ունի ոռոգման համակարգը:
4. Որո՞նք են ՀՀ-ի գլխավոր ջրանցքները:
5. Ինչպե՞ս է ՀՀ-ում գործում ոռոգման միասնական համակարգը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա.

- ❖ Հողաբարելավումը միջոցառումների համակարգ է, որի միջոցով բարելավում է հողի վիճակը:
- ❖ Հայաստանում հողերի հողաբարելավման հիմնական տեսակներն են արհեստական ոռոգումը, քարամաքումը, չորացումը, հակաէրոզիոն միջոցառումները:
- ❖ ՀՀ-ում ոռոգման համակարգի կառուցվածքային բաղադրիչներն են՝ ջրանցքները, ջրամբարները, պոմպակայանները:
- ❖ ՀՀ-ի գլխավոր ջրանցքներն են՝ Արգնի-Շամիրամի, Թալինի, Արարատյան, Շիրակի, Մասրիկի, Սիսիանիևայլն:
- ❖ ՀՀ-ում ստեղծվել են բազմաթիվ մեծ փոքր ջրատեխնիկական կառույցներ՝ ջրամբարներ, մայր ջրանցքներ, ջրհան պոմպակայաններ, հզոր խողովակաշարեր:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- ❖ Նշել Արարատյան դաշտում գլխավոր հողաբարելավման տեսակը :
- ❖ Տարբերակել հողաբարելավման հիմնական տեսակները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ Ախուրյանի ջրամբարը, Էջմիածնի, Թալինի, Շիրակի ջրանցքները:
- ❖ Քարտեզի վրա ցույց տալ ջրանցքները:
- ❖ Թվարկել ջրատեխնիկական կառույցները:

Թեմատիկ պլան

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ի՞նչ մշակաբույսեր են աճեցնում ՀՀ-ում/Թվարկել մի քանիսը/:
2. Ո՞ր բացարձակ բարձրություններն են տարածվում դաշտավարության վերին սահմանը:
3. Որո՞նք են ՀՀ-ում խաղողագործական շրջանները(նշել երկուսը):
4. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ ցանքատարածությունների կառուցվածքը ըստ մշակաբույսերի:
5. Ինչպիսի՞ն է այգեգործության ճյուղային կառուցվածքը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ՀՀ-ում աճող մշակաբույսերից են՝ ցորենը, գարի, հաճարը և այլն:
- Մեր հանրապետությունում դաշտավարության վերին սահմանը հասնում է մինչև 2200մ բարձրությունները:
- ՀՀ-ում խաղողագործական երկու շրջաններից են՝ Արարատյան դաշտը, հյուսիս-արևելքը:
- ՀՀ-ում ըստ մշակաբույսերի ամենամեծ բաժինը ունի հացահատիկային մշակաբույսերը, երկրորդ տեղում՝ կերային, բանջարաբուստանային մշակաբույսերը, ինչպես նաև կարտոֆիլը ու տեխնիկական մշակաբույսերը:
- **ՀՀ** այգեգործության ճյուղային կառուցվածքում գերակշռում են ընկուզապտուղները, կորիզավորները, հնդավորները, մերձարևադարձային պտուղները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել մշակաբույսերը:
- Նշել ՀՀ-ի դաշտավարության վերին սահմանը:
- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ խաղողագործության շրջանները /առնվազն երկուսը/:
- Թվարկել լայն տարածում ունեցող մշակաբույսերը:
- Ներկայացնել այգեգործության ճյուղային կառուցվածքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Անասնապահությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ անասնապահության գլխավոր ենթաճյուղերը:
2. Ի՞նչ արտադրատեսակներ են ստացվում անասնապահությունից:
3. Ոչխարաբուծության ո՞ր ուղղությունն է զարգացած ՀՀ-ում:
4. Որո՞նք են խոշոր եղջերավոր անասնաբուծության զարգացման և տեղաբաշխման առանձնահատկությունները:
5. Որո՞նք են ՀՀ խոզաբուծության բնորոշ գծերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ՀՀ անասնապահության գլխավոր ենթաճյուղերն են խոշոր եղջերավոր և մանր եղջերավոր անասնապահությունը:
- Անասնապահությունից ստացվում են՝ կաթ, միս, բուրդ, մորթի, կաշի, սալ և այլն:
- ՀՀ-ում զարգացած է ոչխարաբուծության մսակաթնաբրդատու ուղղությունը:
- Խոշոր եղջերավոր անասնապահությունը կախված է արոտավայրերի առկայությունից, ի տարբերություն անասնապահության մյուս ճյուղերի ավելի համաչափ է տեղաբաշխված:
- ՀՀ խոզաբուծությունը աչքի է ընկնում մսի արտադրությամբ և տեղակայված է քաղաքների մերձակայքում, հատկապես կաթի թափոնների և բնական կերով հարուստ անտառաշատ վայրերում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիները:
- Թվարկել այն արտադրատեսակները, որոնք տալիս է անասնապահությունը:
- Թվարկել ոչխարաբուծության տարածման շրջանները:
- Թվարկել խոշոր եղջերավոր անասնապահության գլխավոր շրջանները:
- Թվարկել խոզաբուծության զարգացման առաջատար շրջանները:

[Թեմատիկ պլան](#)

Գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակումը:

Ագրոարդյունաբերական համալիրը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Տնտեսության n° ճյուղերն են ներառված ագրոարդյունաբերական համալիրում:
2. Սննդի արդյունաբերության n° ենթաճյուղերն են մասնագիտացված ՀՀ-ում:
3. Որո՞նք են սննդի արդյունաբերության տեղական նշանակության ենթաճյուղերը:
4. Ինչպիսի՞ կառուցվածք և հեռանկար ունի գինու-կոնյակի արտադրությունը Հայաստանում:
5. ՀՀ-ում ինչպիսի՞ դեր ունի հանքային ջրերի արտադրությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Ագրոարդյունաբերական համալիրում ներառված են գյուղատնտեսությունը և սննդի արդյունաբերությունը:
- ՀՀ-ի սննդի արդյունաբերության մասնագիտացված ենթաճյուղերից են մրգի ու բանջարեղենի պահածոների արտադրությունը, գինու-կոնյակի, պահածոների և հանքային ջրերի արտադրությունները:
- Սննդի արդյունաբերության տեղական նշանակության ենթաճյուղերն են պանրագործությունը, ալրադագ և մսի , ծխախոտի, շաքարի, կերակրի աղի, հրուշակեղենի և այլ արտադրատեսակները:
- Գինու-կոնյակի արտադրությունը տեղաբաշխված է խաղողագործական շրջաններում: Խոշոր գործարաններ կան Երևանում, Արմավիրում, Վաղարշապատում, Արտաշատում և Վեդիում:
- Ի տարբերություն սննդի արդյունաբերության մյուս ճյուղերի հումքը ստանում է ոչ թե գյուղատնտեսությունից, այլ երկրի ընդերքից: Ճյուղը ենթակա է արտահանման, հայտնի են «Ջերմուկ», «Արզնի», «Բջնի», «Հանքավան» հանքային ջրերի գործարանները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել ՀՀ ագրոարդյունաբերական համալիրի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Թվարկել ՀՀ սննդի արդյունաբերության մասնագիտացման ենթաճյուղերը:
- Թվարկել ՀՀ-ի սննդի արդյունաբերության տեղական նշանակության ենթաճյուղերը:
- Թվարկել հայտնի գինեգործության գործարանները:
- Թվարկել հայտնի հանքային աղբյուրները:

Գործնական աշխատանք 2

ՀՀ Տրանսպորտի ընդհանուր բնութագիրը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ տրանսպորտի գլխավոր տեսակները:
2. Ի՞նչ առավելություն ունի ավտոմոբիլային տրանսպորտը /թվարկել երկու պատճառ/:
3. Տրանսպորտի ո՞ր տեսակն է գրավում առաջին տեղը բեռնափոխադրումների ծավալով և ուղևորափոխադրումների ընդհանուր քանակով:
4. Որո՞նք են տրանսպորտի զարգացման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները:
5. ՀՀ-ում ինչպե՞ս է զարգացել տրանսպորտը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ՀՀ-ում առկա տրանսպորտի գլխավոր տեսակներն են՝ երկաթուղային, ավտոմոբիլային, օդային, խողովակաշարային, էլեկտրահաղորդային:
- ՀՀ տարածքի փոքրությունը և բարդ ռելիեֆի պայմանները նպաստում են ավտոմոբիլային տրանսպորտի առավելությանը:
- ՀՀ-ում բեռնաշրջանառությամբ առաջատարն է երկաթուղային տրանսպորտը, իսկ ուղևորաշրջանառությամբ՝ ավտոմոբիլայինը:
- Տրանսպորտի զարգացման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշներն են՝ բեռնաշրջանառությունն ու ուղևորաշրջանառությունը:
- ՀՀ-ում տրանսպորտի աճը տեղի է ունեցել առավելապես փոխադրվող բեռների ծավալների և ուղևորների թվի, բայց ոչ հեռավորությունների աճի հաշվին:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Բացատրել ՀՀ տրանսպորտի գլխավոր տեսակների առանձնահատկությունները:
- Թվարկել ավտոմոբիլային տրանսպորտի զարգացման առավելությունները:
- Թվարկել տրանսպորտի միջոցներ, որոնք առաջատար են բեռնաշրջանառությամբ և ուղևորաշրջանառությամբ :
- Թվարկել տրանսպորտի զարգացման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները:
- Ներկայացնել զարգացել տրանսպորտի զարգացումը ՀՀ-ում:

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են ՀՀ տրանսպորտի գլխավոր տեսակները:
2. Որո՞նք են ՀՀ երկաթուղային հանգույցները:
3. Տրանսպորտի ո՞ր տեսակն է համարվում ամենաերիտասարդը:
4. Որքա՞ն է ավտոմոբիլային ճանապարհների երկարությունը ՀՀ-ում:
5. Ո՞ր ճանապարհներն են ՀՀ-ում ավելի բարեկարգ:

առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ՀՀ-ի տրանսպորտի գլխավոր տեսակներն են՝ ավտոմոբիլային, երկաթուղային, օդային, խողովակաշարային:
- ՀՀ երկաթուղային հանգույցներն են՝ Երևանը, Գյումրին և Հրազդանը:
- ՀՀ-ի ամենաերիտասարդ տրանսպորտի տեսակը խողովակաշարայինն է:
- ՀՀ-ի ավտոմոբիլային ճանապարհների երկարությունը 10,4 հազ կմ է:
- ՀՀ-ում ավելի բարեկարգ են հանրապետական նշանակության ճանապարհները:

առարկայի չափորոշային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել ՀՀ-ի տրանսպորտի գլխավոր տեսակները:
- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ի երկաթուղային գլխավոր հանգույցները:
- Նշել ՀՀ-ում ամենաերիտասարդ տրանսպորտի գլխավոր տեսակը:
- Նշել ՀՀ-ում ավտոմոբիլային ճանապարհների երկարությունը:
- Թվարկել համապետական նշանակության ճանապարհները:

[Թեմատիկ պլան](#)

ՀՀ սպասարման ոլորտը: Ընդհանուր բնութագիրը

Կրթության և գիտության ճյուղերը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են սպասարկման ոլորտի ճյուղերը:
2. Ո՞րն է ՀՀ մայր բուհը:
3. Ինչպիսի՞ արժեքներ են ստեղծվում սպասարկման ոլորտում:
4. Ինչպիսի՞ նշանակություն ունի գիտությունը ՀՀ-ում:
5. Որո՞նք են սպասարկման ոլորտի զարգացումը պայմանավորող հիմնական գործոնները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Սպասարկման ոլորտի ճյուղերն են՝ առևտուրը, կրթությունը, գիտությունը, առողջապահությունը, մշակույթը, սպորտը, կապը, կենցաղային, ֆինանսավարկային սպասարկումը և այլն:
- ՀՀ մայր բուհը՝ ԵՊՀ-ն է:
- Սպասարկման ոլորտում ստեղծվում են հոգևոր, մշակութային արժեքներ:
- Գիտությունը ունի հիմնարար նշանակություն, բնակչության նյութական և հոգևոր մակարդակի բարձրացման աղբյուր է:
- Սպասարկման ոլորտի զարգացումը պայմանավորող հիմնական գործոններն են՝ զբոսաշրջությունը, ՏՏ ոլորտները, ռազմաարդյունաբերության զարգացումը, բանկաֆինանսական համակարգի ճիշտ կառավարումը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել սպասարկման ոլորտի ճյուղերը :
- Նշել ՀՀ մայր բուհը:
- Թվել սպասարկման ոլորտի ստեղծած արժեքները:
- Բացատրել գիտության նշանակությունը:
- Բացատրել սպասարկման ոլորտի ճյուղերի հետագա զարգացումը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Մշակույթը, առողջապահությունը, առևտուրը և այլ ճյուղեր

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Մշակութային ի՞նչ օջախներ գիտեք ՀՀ-ում:
2. Ինչպիսի՞ն է առողջապահության դերը:
3. Որո՞նք ՀՀ ամբողջ տնտեսությանը սպասարկող հատուկ կարևորության ճյուղերը:
4. Որո՞նք են կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նորագույն տեսակները:
5. Ինչի՞ հիման վրա է տեղեկատվական քաղաքականությունը զարգանում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մշակութային օջախներ են ՝ թատրոնը, կինոթատրոնը, թանգարանը, գրադարանը, պատկերասրահը և այլն:
- Առողջապահության դերը մեծ է առողջության պահպանման, վերականգման, հիվանդությունների կանխարգելման, բնակչության վերարտադրության, ծննդաբերության սպասարկման և աշխատանքային ռեսուրսների աշխատունակության պահպանման գործում:
- ՀՀ ամբողջ տնտեսությանը սպասարկող հատուկ կարևորություն ունեն մշակույթը, առողջապահությունը, կենցաղային և ֆինանսավարկային սպասարկումը, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացումը:
- Կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նորագույն տեսակներն են ՝ համացանցի միջոցով համակարգիչների, պլանշետների, անդրիդիդ հեռախոսների և ալեհավաքների օգտագործումը:
- Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները զարգանում են նորամուծությունների շնորհիվ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել ՀՀ մշակութային օջախներից մի քանիսը:
- Ներկայացնել առողջապահության դերը մարդու կյանքում:
- Թվարկել ծառայությունների ոլորտի մեջ մտնող ճյուղերից մի քանիսը :
- Նշել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների տեսակները:
- Թվարկել կրթության ,գիտության նվաճումները:

[Թեմատիկ պլան](#)

Զբոսաշրջությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար:

1. Ի՞նչ դեր ունի զբոսաշրջությունը տնտեսության մեջ:
2. Ինչը՞ն պաստեց ՀՀ-ում զբոսաշրջության զարգացմանը:
3. ՀՀ ո՞ր քաղաքն է համարվում ձմեռային սպորտի համահայկական գլխավոր կենտրոն:
4. Ի՞նչն է նպաստում ճանաչողական զբոսաշրջության զարգացմանը Հայաստանում:
5. Հանգստի կազմակերպման ի՞նչ տեսակներ կան:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Ջրոսաշրջությունը տնտեսության այն ճյուղն է, որն ապահովում է բնակչության հանգստի կազմակերպումը, աշխատանքից ազատ ժամանակի արդյունավետ օգտագործումը, մարդկանց ուժերի և առողջության վերականգնումը:
- ՀՀ-ում զբոսաշրջության զարգացմանը նպաստեցառողջարանային և պատմամշակութային ծառայությունների մակարդակի բարձրացումը, ժամանակակից ավտոմայրուղիների կառուցումը, մասնագետ կադրերի պատրաստումը:
- Ծաղկաձորը ձմեռային սպորտի համահայկական գլխավոր կենտրոնն է:
- Հայաստանում ճանաչողական զբոսաշրջությանը նպաստում է պատմաճարտարապետական և բնական հուշարձանների, վանքերի, վանական համալիրների, ամրոցների, հնագույն բնակատեղիների առկայությունը:
- Հանգստի կազմակերպման տեսակներ են՝ կարճաժամկետ և երկարաժամկետ հանգիստը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Նշել զբոսաշրջության կարևորությունը ՀՀ-ում:
- Ներկայացնել ՀՀ զբոսաշրջության զարգացման արդի միտումները:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ Կոտայքի մարզը և Ծաղկաձոր քաղաքը:
- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ հայտնի պատմաճարտարապետական և բնական հուշարձանները:
- Թվարկել իր բնակավայրի մոտ հանգստի գոտիները:

Հարցեր և առաջադրանքներ «Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը» բաժնի կրկնության համար

ՀՀ վարչական մարզերը

Թեմատիկ պլան

Արագածոտնի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Արագածոտնի մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Արագածոտնի մարզի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Արագածոտնի մարզի տնտեսության մասնագիտացմաներկու ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոնը Աշտարակ քաղաքն է:
- Արագածոտնի մարզի քաղաքներն են՝ Աշտարակը, Թալինը , Ապարանը:
- Արագածոտնի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ գյուղատնտեսությունը, արդյունաբերությունը :
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Սուրբ Գևորգ եկեղեցին, Ամբերդի ամրոցը, սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շիրիմ–դամբարանը, Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, Սաղմոսավանքը, Թալինի քարավանատունը:
- Արագածոտնի մարզի զարգացման բնական նախադրյալներն են օգտակար հանածոների առկայությունը, աշխարհագրական դիրքը, զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Թվարկել մարզի օգտակար հանածոները:
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

Թեմատիկ պլան

Արարատի մարզ: Արմավիրի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են Արարատի և Արմավիրի մարզկենտրոնները:
2. Որո՞նք են Արարատի և Արմավիրի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Արարատի և Արմավիրի տնտեսության մասնագիտացման հիմնական ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզերի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզերի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոններն են՝ Արտաշատ և Արմավիր քաղաքները:
- Արարատի մարզի քաղաքներն են՝ Մասիսը, Արտաշատը Արարատը, Վեդին: Արմավիրի մարզի քաղաքներն են՝ Արմավիրը, Վաղարշապատը, Մեծամորը:
- Մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ գյուղատնտեսություննու արդյունաբերությունը:
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Խոր վիրապը, Խոսրովի արգելոցը, Էջմիածնի վանական կառույցները, Սարդարապատը, Զվարթնոց տաճարը, Արգիշտիխիսիսի ավերակները և այլն:
- Մարզերի զարգացման նախադրյալներն են՝ օգտակար հանածոների առկայությունը, աշխարհագրական դիրքը, զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզերի մարզկենտրոնները, քաղաքները:
- Նշել մարզերի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզերի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզերի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Գեղարքունիքի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Գեղարքունիքի մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Գեղարքունիքի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Գեղարքունիքի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Գեղարքունիքի մարզի մարզկենտրոնը Գավառ քաղաքն է:
- Գեղարքունիքի մարզի քաղաքներն են՝ Մարտունին, Ճամբարակը, Սևանը, Գավառը, Վարդենիսը:
- Մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ ձկնաբուծությունը, հանքարդյունաբերությունը, գյուղատնտեսությունը:
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Սևանի ազգային պարկը, Սևանի վանական համալիրը, Նորատուսի խաչքարերը և այլն:
- Մարզի զարգացման բնական նախադրյալներն են՝ Սևանա լիճը, օգտակար հանածոների առկայությունը, աշխարհագրական դիրքը, զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույնս միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Լոռու մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Լոռու մարզի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Լոռու մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոնը Վանաձոր քաղաքն է:
- Լոռու մարզի քաղաքներն են՝ Տաշիրը, Շամլուղը, Ախթալար, Ալավերդին, Թումանյանը, Ստեփանավանը, Մպիտակը, Վանաձորը :
- Լոռու մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ մետաղաձուլությունը, սննդի արդյունաբերությունը, թեթև արդյունաբերությունը և այլն :
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Լոռու բերդը, Օձունի, Հաղպատի, Սանահինի վանական համալիրները, Գյուլագարակի սոճուտը ու Մրգահովտի արգելավայրերը և այլն:
- Օգտակար հանածոների առկայությունը, աշխարհագրական դիրքը, բնական և պատմաճարտարապետական հուշարձանները, գեղատեսիլ բնությունը ունեն հզոր զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Կոտայքի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Կոտայքի մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Կոտայքի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Կոտայքի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոնը՝ Հրազդան քաղաքն է:
- Մարզի քաղաքներն են՝ Հրազդանը, Ծաղկաձորը, Չարենցավանը , Բյուրեղավանը, Նոր Հաճն, Աբովյանը, Եղվարդը :
- Կոտայքի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ մետաղաձուլությունը, թեթև, սննդի, շինանյութերի արդյունաբերությունը, մեքենաշինությունը :
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Հանքավանի ջրաբանական արգելավայրը , Գառնի հեթանոսական տաճարը, Գեղարդը , սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցիները և այլն:
- Կոտայքի մարզը աչքի է ընկնում հանգստի, լեռնադահուկային սպորտի, հանքային ջրերի, առողջարանային կենտրոնների և հանքային ջրերի, օգտակար հանածոների , աշխարհագրական դիրքը, սպասարկման ոլորտի, սննդի, գյուղատնտեսության , հանքարդյունաբերության հզոր ներուժով, որոնք հենք են հանդիսանում զբոսաշրջության զարգացմանը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Շիրակի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Շիրակի մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Շիրակի քաղաքները:
3. Որո՞նք Շիրակի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոնը՝ Գյումրի քաղաքն է:
- Շիրակի մարզի քաղաքներն են՝ Գյումրին, Արթիկը, Մարալիկը :
- Շիրակի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ թեթև, սննդի, մեքենաշինության, նորագույն տեխնոլոգիաների և շինանյութերի արտադրությունը :
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Արփի լճի ազգային պարկը, Հառիճավանքը, Մակարավանքը, Յոթ վերք, և Սուրբ Ամենափրկիչ եկեղեցիները, Ալեքսանդրապոլի բերդը և այլն:
- Մարզն աչքի է ընկնում հումորային կոլորիտով, պատմամշակութային կոթողներով, եկեղեցիներով, բերդերով, վանական համալիրներով: Վերջին տարիներին հնարավորություններ են առաջանում զբոսաշրջության զարգացման համար:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Սյունիքի մարզկենտրոնը:
2. Որո՞նք են Սյունիքի քաղաքները:
3. Որո՞նք են Սյունիքի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որո՞նք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Մարզի մարզկենտրոնը Կապան քաղաքն է:
- Սյունիքի մարզի քաղաքներն են՝ Սիսիանը, Կապանը, Քաջարանը, Մեղրին, Ագարակը, Դաստակերտը, Գորիսը:
- Սյունիքի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերից են՝ մետաղաձուլությունը, սննդի և թեթև արդյունաբերությունը :
- Մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Շաքիի ջրվեժը, Տաթևի վանական համալիրը, Տաթևի ճոպանուղին, Խնձորեսկի ճոճվող կամուրջը, Հալիձորը բերդը և այլն:
- Սյունիքի մարզի զարգացման բնական նախադրյալներն են՝ պատմաճարտարապետական հուշարձանները, յուրօրինակ լեռնային ռելիեֆը, մետաղային օգտակար հանածոները, աշխարհագրական դիրքը, որոնք զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարներ են բացում:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի մարզկենտրոնը, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը :
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Վայոց ձորի մարզ: Տավուշի մարզ

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները ստուգելու համար

1. Որոնք են Վայոց ձորի և Տավուշի մարզկենտրոնները:
2. Որոնք են Վայոց ձորի և Տավուշի քաղաքները:
3. Որոնք են Վայոց ձորի և Տավուշի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերը:
4. Որոնք են մարզի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որոնք են մարզի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Վայոց ձորի և Տավուշի մարզկենտրոններն են՝ Եղեգնաձոր և Իջևան քաղաքները:
- Վայոց ձորի քաղաքներն են՝ Եղեգնաձորը, Վայքը, Ջերմուկը: Տավուշի մարզի քաղաքներն են՝ Այրումը, Նոյեմբերյանը, Իջևանը, Բերդը, Դիլիջանը:
- Վայոց ձորի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ սննդի արդյունաբերությունը, զբոսաշրջությունը: Տավուշի մարզի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղերն են՝ թեթև, սննդի, արդյունաբերությունը, փայտամշակումը և ծխախոտագործությունը:
- Վայոց ձորի մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Ջերմուկի և Հերիերի ջրվեժները, Օրբելյանների քարավանատունը, Կապույտ բերդը, Նորավանքը, Գնդեվանքը, Գլաձորի համալսարանը և այլն: Տավուշի մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են՝ Դիլիջանի ազգային պարկը, Իջևանի, Գանձաքարի, Գետիկի արգելավայրերը, Գոշավանքը, Մակարավանքը, Հաղարծինի վանքը, Պարզ լիճը, մի շարք բերդեր և եկեղեցիներ:
- Վայոց ձորի և Տավուշի մարզերը աչքի է ընկնում առողջարանային քաղաքներով՝ Ջերմուկով, Լաստիվերի տեսարժան վայրով: Ինչպես Վայոց ձորի, այնպես էլ Տավուշի մարզերի զարգացման հեռանկարները կապվում են գյուղատնտեսական հումքը վերամշակող արտադրությունների, զբոսաշրջության և ծառայությունների ոլորտների զարգացման հետ:
- առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա
- Թվարկել և քարտեզի վրա ցույց տալ մարզերի մարզկենտրոնները, քաղաքները:
- Նշել մարզի մասնագիտացված ճյուղերը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ մարզի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերը:
- Նկարագրել մարզի աշխարհագրական դիրքը:

Գործնական աշխատանք

[Թեմատիկ պլան](#)

ՀՀ-ն աշխատանքի միջազգային բաժանման համակարգում: Արտաքին տնտեսական կապերը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞ր երկու ցուցանիշներով են բնութագրվում արտաքին տնտեսական կապերը:
2. Ի՞նչ ապրանքներ են ներմուծում ՀՀ և ի՞նչ ապրանքներ են արտահանում ՀՀ-ից:
3. Ո՞ր երկրների հետ է ՀՀ-ի ամենամեծ ապրանքաշրջանառությունը:
4. Ինչպիսի՞ն է ՀՀ արտաքին տնտեսական կապերը:
5. Ինչպիսի՞ն է աշխատանքի բաժանման համակարգում ՀՀ-ի մասնակցության նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- ՀՀ արտաքին տնտեսական կապերի բնութագրման ցուցանիշներն են՝ արտահանման, ներմուծման կառուցվածքը և արտահանման, ներմուծման աշխարհագրությունը:
- Ներմուծման կառուցվածքում գլխավորներն են՝ էներգակիրները, սև մետաղները, հացահատիկը, սննդամթերքի տարբեր տեսակները, արդյունաբերական սարքավորումը, ավտոմեքենաները և դեղորայքը: Արտահանման կառուցվածքում կարևոր տեղ են գրավում գունավոր մետալուրգիայի արտադրանքը՝ մոլիբդենի, պղնձի ու բազմամետաղների խտանյութը, ալյումինի փայլաթիթեղը, թանկարժեք քարերը, ոսկե զարդերը, թարմ մրգերը, պահածոները, հանքային ջրերը, գինու-կոնյակի տեսակները և այլն:
- Արտաքին առևտրի կառուցվածքում գործընկեր պետություններն են՝ Ռուսաստանը և ԱՂՀ անդամ երկրները:
- Արտաքին առևտրի կառուցվածքում մեծ է Իրանի, Գերմանիայի, Բուլղարիայի, Չինաստանի, ԱՄՆ-ի և մի քանի այլ պետությունների բաժինը:
- Աշխատանքի միջազգային բաժանմանը ՀՀ-ի մասնակցության նախադրյալներն են՝ բազմազան բնական հարստությունները, հմուտ մասնագետները և բազմաճյուղ տնտեսությունը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել ՀՀ ներմուծվող և ՀՀ-ից արտահանվող ապրանքատեսակները:
- Թվարկել ՀՀ-ի գործընկեր պետությունները:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ ՀՀ-ի գործընկեր պետությունները:
- Թվարկել աշխատանքի միջազգային բաժանման նախադրյալները:

[Թեմատիկ պլան](#)

ԼՂՀ: Ընդհանուր բնութագիրը: Սահմանները: Բնական պայմանները

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ո՞րն է Արցախի մայրաքաղաքը:
2. Ո՞րն է Արցախի ամենաբարձր լեռնագագաթը:
3. Քանի՞ վարչական շրջանների է բաժանված Արցախը:
4. Որո՞նք են Արցախի պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
5. Որո՞նք են Արցախի զարգացման բնական նախադրյալները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Արցախի մայրաքաղաքն է Ստեփանակերտը:
- Արցախի ամենաբարձր լեռնագագաթը՝ Գոմշասարն է:
- Արցախի վարչական շրջաններն են՝ Հադրութի, Շահումյանի, Մարտակերտի, Քաշաթաղի, Ասկերանի, Մարտունու, Շուշիի:
- Արցախի պատմամշակութային կոթողները և տեսարժան վայրերն են Ազոխի քարանձավը, Գանձասարը, Ամարասը, Դադիվանքը, Տիգրանակերտը, ՇուշիիՂազանչեցոց եկեղեցին և այլն:
- Արցախի զարգացման բնական նախադրյալներն են՝ պատմաճարտարապետական և բնական հուշարձանները, աշխարհագրական դիրքը, գեղատեսիլ բնությունը: Օգտակար հանածոները, նպաստավոր կլիմայական պայմանները հնարավորություն են ստեղծում զբոսաշրջության զարգացման համար:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Քարտեզի վրա ցույց տալ՝ մայրաքաղաքը, ամենաբարձր կետը:
- Նշել վարչական շրջանները:
- Թվարկել պատմամշակութային և բնական հուշարձանները:
- Նկարագրել Արցախի աշխարհագրական դիրքը:

[Թեմատիկ պլան](#)

Բնակչությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Ինչպիսի՞ն է բնակչության ազգային կազմը:
2. Ովքե՞ր են Արցախի արմատական բնակիչները:
3. Ո՞ր սեռի ներկայացուցիչներն են գերակշռում Արցախում:
4. Ըստ նշանակության Արցախի համար ինչպիսի՞ քաղաք է Ստեփանակերտը:
5. Արցախի բնակչության թվի աճին նպաստող ինչպիսի՞ նախադրյալներ պետք է մշակել :

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Արցախի բնակչության ազգային կազմը միատարր է:
- Արցախի արմատական բնակիչներն են՝ հայերը, ազգային փոքրամասնություններից ռուսները և հույները:
- Արցախի բնակչության սեռային կազմում գերակշռում են կանայք:
- Ստեփանակերտը վարչա-քաղաքական, ֆինանսական, արդյունաբերական, մշակութային, կրթական, և առողջապահական կենտրոն է:
- Արցախի բնակչության թվի աճին նպաստող նախադրյալներ կարող են հանդիսանալ տարածաշրջանի կայունացումը, բնական աճին նպաստող գործառույթները:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Ներկայացնել Արցախը՝ որպես պատմական հայկական տարածք:
- Բնութագրել Ստեփանակերտի քաղաքի գործառույթները:
- Ներկայացնել Արցախի բնակչության թվի աճին նպաստող գործոնները:

[Թեմատիկ պլան](#)

Տնտեսությունը

հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները ստուգելու համար

1. Որո՞նք են Արցախի գյուղատնտեսության առաջատար ճյուղերը:
2. Ո՞րն է Արցախի սննդի արդյունաբերության գլխավոր ճյուղը:
3. Ո՞րն է Արցախի տրանսպորտի գլխավոր տեսակը:
4. Ո՞րն է Հայաստանի կապող գլխավոր մայրուղին:
5. Ինչպիսի՞ն է Արցախի արտաքին տնտեսական կապերը:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է իմանա

- Արցախի գյուղատնտեսության առաջատար ճյուղերն են հացահատիկի մշակությունը, այգեգործությունը, բանջարաբուծությունը և կաթնամսատու անասնաբուծությունը :
- Արցախի սննդի արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերն են պահածոների, գիուկոնյակի, ձեթի արտադրությունը:
- Արցախում տրանսպորտի գլխավոր տեսակը՝ ավտոմոբիլայինն է:
- ՀՀ-ն Արցախի հետ կապող գլխավոր մայրուղին Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ավտոճանապարհն է:
- Արցախի քաղաքա-աշխարհագրական դիրքը թելադրում է հետագա տնտեսական կապերի փոփոխություններ:

առարկայի չափորոշչային նվազագույն և միջին պահանջները կատարելու համար սովորողը պետք է կարողանա

- Թվարկել գյուղատնտեսության առաջատար ճյուղերը:
- Թվարկել սննդի արդյունաբերության ճյուղերը:
- Նշել Արցախի տրանսպորտի գլխավոր տեսակը:
- Քարտեզի վրա ցույց տալ գլխավոր ավտոճանապարհը:
- Բնութագրել Արցախի քաղաքա-աշխարհագրական դիրքը: